

SLOVENSKI JADRAN

LETNO II., ŠTEV. 21

Koper, petek 22. maja 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Tebi, ki si nam — ljudem tu ob morju — vrnili vse tisto, kar so nam bili vzeli tuje na povelje Rima, roparji svobode in kulture, ubijalci življenj in požigalci domov, se ob Tvojem 61. rojstnemu dnevu z vsi človeško hvaljenostjo spominjam in veselimo Tvojega zdravja,

Z vseh vasi in mest, iz vseh tovarn in delovišč, s polja in vinogradov in še z morja, gredo misli in voščila vztrajnih in neutrudnih graditeljev socializma v Beograd — k Tebi, Tito, — ki si tako odločno in pogumno spregovoril tudi nam Primorcem v najtežjih dneh suženjstva: Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Ti si vodil na Primorskem tovariše, ki jim je bila svobodna domovina več kot življenje, vodil si partizane, ki so prav po besedah Cankarja nosili v srca: »... Sladki in vroči ponos gospodarja...« S pogumom velikanov so se vrgli na črnega okupatorja in ga malo po malo izrivali s te naše lepe obmorske zemlje. Zelezno trnje, ki je prepletalo vse vrhove naših gora in hribov na »od boga začnamovani sveti zemljii«, je pod odločnostjo Tvojih partizanov vedno bolj izgubljalo svoj pomen.

1 smega septembra 1943 je vsa Primorska zadihala iz polnih pljuč — čisti zrak svobode. Bilo je, kot da je še zemlja občutila prijetno in osvežujoče olajšanje. V nas, ki smo tako trdo občutili jarem suženjstva, je vskipele: Svoboda! Ali je končno res, ali pa so le prijetne sanje? Kot otroci smo se Primorci veselili te besede, ki so jo Tvoji partizani uresničili z borbo.

*
Obrnili smo s trpljenjem, žrtvami in krvjo popisan list v knjigi zgodovine na drugo stran. Skoro da nas je postal strah ruševin in uničenja. Pa je ta strah premagala ljubezen do te obmorske zemlje, premagal ga je spomin na vse tiste, ki so izkravali v borbi in s svojim življenjskim sokom — rdečo krvjo, zapisali pravico žlapeca Jerneja vse do morja, pa še v Trstu in v Gorici.

Kako vzpodbudno so vplivale Tvoje besede: »Junakom borbe sledijo junaki dela!« Postali smo ena sama delovna armada, ki je naskočila ruševine. Primorska se je spremenila v velikansko mravljišče. Pri večjih delovnih akcijah se je zbralo tudi do 5.000 ljudi. Imeli smo svetle primere požrtvovalnosti in dokazov, kam so težile naše želje. V razdejani istrski vasi Smarje pri Kopru, so ljudje začeli z gradnjo osnovne šole in zadružnega doma, ko še ni bila obnovljena niti

Njihovim iskrenim čestitkam se pridružujemo tudi mi!

polovica vasi. V Marezigh je bila prva misel ljudi obnoviti šolsko poslopje. Na partizanski Predmeji so hoteli imeti prvi na Primorskem zgrajen zadružni dom in prav tako potomeci nekdanjih tolminskih puntarjev v Zatolminu.

Za svoje smo sprejeli besede pesnika Gregorčiča: »Zdaj solze vstran, orodje v dlan, dom znova vstati mora!« Našli smo v sebi vse tisto bogastvo, ki nam ga je hotel — iz hiš in iz srca — iztrgati

okupator. Iz tega bogastva gradimo danes: »... Domovino srečnih in svobodnih ljudi...«

Samo v bežnem preletu smo se razgledali po opravljenem delu. Že mislimo na naš praznik, 5. in 6. september, ko bomo zbrani na Okroglici pri Gorici. ZA TAKRAT TE, TOVARIS TITO, VABIMO IN PRICAKUJEMO VSI, ALI BOS PRISEL? SEVEDA BOS PRISEL, SAJ NE MORES ODRECI TAKIM LJUDEM, KOT SMO PRIMORCI!

Ce smo nerodno in preprosto zapisali to voščilo, prosimo, da nam prav tako preprosto oprostiš. Misel, ki je voščilo narekovala, je bila kot neugasljiv plamen, ki nas greje in v katerega je ujet spomin na vse tiste, ki so že v predviharnih dneh čutili v sebi domovino — tisto domovino, ki jo danes gradi milijone pridnih, delovnih in svobodnih ljudi — Novo, Titovo Jugoslavijo.

Ogarev

PRIMORSKA POZDRAVLJA SVOJEGA VODITELJA

Ljudstvo koprskega okraja je tudi letos poslalo po nosilnih štafinih palic svoje najtoplejše pozdrave tovarišu Titu. Po številnih krajinah so organizirali ob odhodu tekačev kratke mitinge in prečitali na stotin pozdravnih pisem.

Začetek Titove štafete v koprskem okraju je bil v pondeljek popoldne v Piranu. Na Tartinijevem trgu se je ob tej priložnosti zbralo okrog 1000 meščanov. Na slavnostnem odrusu so bili predstavniki množičnih organizacij in oblasti, pred odrom pa so se postrojili tekači: delovanci, člani Partizana, mladinci in gasilci protiletalske zaščite. V imenu prebivalstva sta sporocila pozdrave tovarišu Titu Antonio Parenzan in Rudi Sečič.

Tekači Pirana so nato med ploskanjem nesli štafetno palico skozi Portorož in Izolo v Koper. Med potjo so jih pozdravljale zbrane množice.

Na Titovem trgu v Kopru so se zbrale tudi štafete iz Kort, Šmarje, Marezig, Čežarjev, Sv. Anton in Ankarana. Med štafetniki so bili tudi sečoveljski rudarji v uniformah. Že precej časa pred prihodom štafete je vladalo na trgu svečano razpoloženje. Godba je igrala partizanske in narodne pesmi, vojaki pa so plesali svoja tradicionalna kola.

Okrog 18. ure so začele prihajati štafete druga za drugo in izrečati štafetne palice predsedniku okrajnega ljudskega odbora Francu Kralju-Petku. Tovariš Petek je zatem v imenu vsega prebivalstva poudaril, da je želja vsega ljudstva koprskega okraja, da bi življenska pot maršala Tita trajala še mnogo let za razvoj naše socialistične domovine. Mislim, je rekel v svojem govoru, da s tega mesta skupaj s pozdravi pošljemo tovarišu Titu tudi obljubo, da bomo tudi v bodočem delali na počabiljanju slovensko-italijanskega bratstva, proti vsem poskusom sovražnikov, za izgradnjo socialismu skupaj z drugimi jugoslovenskimi narodi.

V imenu Socialistične zveze koprskega okraja je sporocil pozdrave tovarišu Titu Mario Abram, nato pa je govoril še letalski podpolkovnik JLA Milan Crnomarkovič. V tem trenutku je prišla na trg burno pozdravljena štafeta napredne tržaške mladine, ki nosi pozdrave demokratičnega Trsta svojemu osvoboditelju.

Ob 19. uri zvečer so vse štafete skupaj s štafeto jugoslovenskih letalcev odšle proti Dekanom, kjer se jim je pridružila še štafeta iz Škofije. V torek zjutraj so nosili štafetnih palic predali palice tekačem sežanskega okraja.

V POSTOJNSKEM OKRAJU je sodelovalo 300 športnikov

V torek zjutraj se je vsa Postojna odela v cvetje in zelenje. Povsod so vilhrale zastave in naznajale, da bo do Postojnčani sprejeli nosilce štafetnih palic, s katerimi vsa Primorska od Triglava do Jadranu pošilja maršalu Titu za 61. rojstni dan svoje priserene čestitke in najboljše želje za dolgo življenje ter uspešno delo za konč naših narodov in vsega človeštva.

Pri štafeti, ki je tekla skozi postojnski okraj (od Razdrtega do Nadaljterje na 3. strani)

Najboljša rešitev tržaškega vprašanja je skupna uprava s samoupravo tržaškega prebivalstva

V nedeljo je bila v Slavonskem Brodu veličastna proslava 10. obletnice ustanovitve slavonskega korpusa NOV, na kateri je pred 300.000 ljudmi govoril predsednik republike maršal Tito o važnih zunanjih in notranje političnih vprašanjih.

V začetku je maršal Tito poudaril, da 17 milijonov Jugoslovanov

Odmivi Titovega govora

Titov govor v Slavonskem Brodu, posebno tisti del, ki se nanaša na Trst, so na široko komentirali po svetu. Del govora o Trstu je zanimal predvsem zaradi tega, ker je jugoslovanski predsednik na eni strani iskreno in čvrsto povedal, kako gleda Jugoslavijo na to vprašanje v sklopu težnje večine tržaškega prebivalstva, na drugi strani pa zaradi tega, ker je ponudil Tito Italiji še enkrat roko za rešitev tega vprašanja. Najvažnejše pa je to, da je maršal Tito s svojim odločnim govorom razbil vse mahinacije, ki so jih italijanski ireditenti s pomočjo kominformistov razvijali v zvezi s Trstom posebno zadnjie, čase v okviru italijanske volilne kampanje. Vemo, da spada med te mahinacije tudi De Gasperijev poziv Rusiji, naj pristane na tritransko deklaracijo.

Odveč je, če pojasnimo, da je De Gasperijev poziv Rusiji ne samo znamenje prepričanja italijanske vlade, da sama nima dovolj upravičenih razlogov za izvajanje politike italijanstva v Trstu, temveč tudi dokaz sumljivega odnosa, ki ga ima De Gasperi nasproti zapadnim državam, s katerimi je povezan po raznih organizacijah. De Gasperijev poziv Rusiji je samo nadaljevanje zahrbitne politike Italije nasproti tistim, ki jo imajo za zaveznico.

Titov govor so pozitivno sprejeli posebno v Franciji in v Veliki Britaniji. Obe uradni agenciji teh držav sta komentirali, da je Titov govor priča stvarne težnje Jugoslavije za pošteno rešitvijo tržaškega vprašanja, medtem ko je stališče Italije samo potrditev oskega in nekoristnega ireditističnega gledanja. Govor so pozitivno sprejeli tudi v Grčiji in Turčiji, kakor tudi v Indiji in drugih državah. Značilno je, da je proti temu govoru samo italijanski tisk skupaj z ameriškim listom »New York Times«, katerega glavni urednik je tesen prijatelj italijanskega poslanika v ZDA, Tarchianija.

Italijanski tisk je šel na linijo, da prikaze Titov govor kot dokaz ponovnega prehajanja Jugoslavije v ruski tabor. Da bi to linijo močneje podprt, je italijanski tisk spalil Titov govor tako, da je popoloma ignoriral Titov predlog o kondominiju in zatrdiril, da se Jugoslavija strinja z rešitvijo tržaškega vprašanja po mirovni pogodbi. Vsak bralec je temu nasprotno razumel, da je v zvezi z mirovno pogodbo maršal Tito dejal, da bi bilo v tedanjih pogojih (to je ob podpisu mirovne pogodbe) dobro, ko bi bili rešili tržaško vprašanje po določilih pogodbah, kar pa niso izvedli, ker se velesile niso mogle sporazumi za guvernerja. Predlog jugoslovanskega predsednika je predlog za jugoslovansko in italijansko soupravo v Trstu.

Popoloma nepravilno pa je tolmačenje New York Timesa, ki pravi, da je maršal Tito s svojim govorom zaprl vrata kakršnikoli rešitvi tržaškega vprašanja. Res je samo eno, in sicer, da je Jugoslavija zaprla vrata rešiti tržaškega vprašanja v smislu tritranske deklaracije, kakor to zahteva Italija. Tritranska deklaracija, ki je predstavljala le propagandno uslugo italijanski demokratičnski stranki pred volitvami 1948. leta in ni kot takšna obvezna za nobeno od držav podpisnic, predvideva priključitev celotnega STO Italiji. Razumljivo je, da je to tak absurd, da ga ne bo Jugoslavija nikoli sprejela.

Predlog jugoslovanskega predsednika je samo nadaljevanje jugoslovanske politike, da bi na nek način prišlo do sporazuma z Italijo. Toda jasno je, da se bodo uresničili pogoji za ta sporazum šele tedaj, ko se bo Italija dokončno poslovila z ireditistično politiko.

ustvarja močno in enotno državo, ki ne bo v ludih časih igrača v rokah raznih tujih sil z imperialističnimi tendencami. Nato je govoril o odnosih z Italijo in med drugim dejal, da je postal že smešno italijansko barantanje z našo zemljo v volilni kampanji. Med tistimi, ki na volilnih zborovanjih vse mogoče objavljajo, je tudi De Gasperi, ki je na nekem zborovanju dejal, da vprašanje Trsta ni odvisno od volitev, temveč od Tita. Če on misli – je dejal tovarš Tito – da je vprašanje Trsta odvisno od mene, potem ga nikoli ne bobil.

Maršal Tito je zatem nadaljeval, da De Gasperi, Pacciardi in drugi danes ne govore več samo o Trstu. Trst – je dejal Pacciardi na nekem zborovanju, če hočemo, ga bomo vzeli čez noč. Mislim, da je dal zelo slabo izjavo, saj bi to lahko imelo zelo slabe posledice. Trsta ne more dobiti čez noč; a kaj bo našimi ljudmi v Trstu? Mar mislio, da bomo dovolili, da bi jim požgali domove in da bi jih pobijali kot prej. Ne, mi tega ne bomo dovolili. Sedaj pravijo, da morajo dobiti tudi cono B. O coni B naj ne govorijo. Cona B sploh ne prihaja v poslov. S tega mesta jim danes sporočamo: cona B ne prihaja v poslov.

Maršal Tito je zatem dejal, da v zadnjem času v Italiji mnogo govorijo o uporabi etničnega načela, se pravi, da bi tisti kraji, kjer prebivajo večji del Slovenc, pripadli Jugoslaviji, tisti pa, kjer je večji del Italijanov, pa Italiji. De Gasperi dodaja k temu etničnemu načelu tako imenovan nepretrgano etnično črto. V Trstu so n. pr. večji del Italijani. Toda od Trsta do Kopra, Žavelj, Škednja itd. pa žive samo Slovenci, čistokrveni Slovenci, povezani z zaledjem. De Gasperi pa zahteva, da bi to prav tako dobila Italija, da bi lahko povzeli tudi Koper, in Koper z Izolom in Piratom itd. To »nepretrgano etnično načelo« je njegova formulacija, ki je jaz in noben pameten človek ne more priznati. Sedaj pa venomer manevrirajo s tem etničnim načelom, kakor da nismo za to, da se uporabi etnično načelo. Ce gremo za tem, smo pripravljeni. Ce tako gledamo, bi bilo celotno ozemlje od Trsta do Tržiča naše, saj tamkaj ni Italijanov, temveč sami Slovenci. Torej naj bi dobila Italija Trst, toda celotna obala in morje naj bosta naša. Tedaj pa

bodo imeli odrezani Trst in bodo lahko pluli vanj samo s čolni. Ali dalje, med Trstom in Koprom, razen nekaj v Miljah – ni Italijanov. Tam prebivajo strnjeno Slovenci. Tu imajo torej Koper, Piran in Izolo, če hočemo tako deliti po etničnemu načelu.

Ker pa vztrajamo pri tem načelu – še zmeraj trdim, da bi bilo najbolj pametno, da se uveljavlja mirovna pogodba, da bi bil dosežen sporazum, da bi bil v Trstu guverner, s katerim bi se strinjale vse države. Se boljša rešitev pa bi bila tista, kakršno sem že ponudil pred dvema letoma: sovladanje, da bi imele v Trstu izmenoma upravo Jugoslavija in Italija s popolno samoupravo tržaškega prebivalstva. To bi bila najboljša rešitev.

Zatem je maršal Tito govoril o predlogih v Churchillovem govoru. Poudaril je, da je bil to eden izmed najpomembnejših govorov v zadnjih letih in da je njegov namen obavarovati človeštvo pred vojno. Maršal Tito je dejal, da se samo z eno točko tega govora ne strinja in to glede razgovora nekaterih najpomembnejših držav za začetki vratiti. S takšnimi razgovori imamo slabe izkušnje – je dejal maršal Tito. Verujem, da g. Churchill sedaj misli nekaj drugega, da misli, da bi bil vzpostavljen pravstik in da bi povsem informativno videli, kaj kdo želi. Ce je tako, sodim, da je pravilno. Sem pa odločno proti temu, da bi tamkaj sprejeli odločajoče sklepe, ki zadevajo druge narode, brez sodelovanja le-teh. V tem je naš dvom. Proti temu, da Churchill zahteva tak sestanek, pa nimam kaj reči, dejal bi samo to, da bi bilo usodno, če bi se vnovič veliki dogovarjalni na račun malih, da bi odločali o usodi malih.

Ob koncu je maršal Tito govoril še o nekaterih notranje političnih vprašanjih in se zlasti zadrljati pri obravnavanju vprašanja kmečkih delovnih zadrug. Dejal je, da nekateri kmečki delovne zadruge niso bile trdne in da so zaradi tega razpadle. To ne pomeni, da so vse zadruge slabo delale, velik del pa ni dobro delal. Mnoge zadruge, ki so dobro uredile svoje notranje gospodarstvo, so ostale, niso razpadle. Prepustili smo kmetom, da sami povemo, kaj žele, ali hočejo iti v zadruge ali ne. To pa ne pomeni, da lahko sedaj svobodno razpolagajo s premoženjem teh zadrug, da se ne ve, komu kaj pripada. To

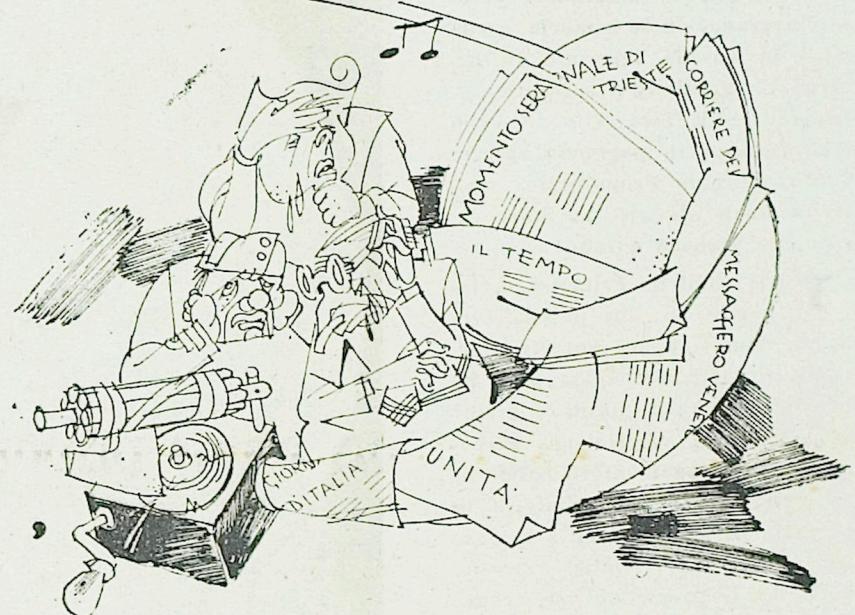
Sprečenje PO SVETU

Predsednik britanske vlade Churchill bo po vesteh iz britanskih parlamentarnih krogov po kronanju kraljice Elizabete odpotoval v Washington, kjer se bo razgovarjal z Eisenhowerjem, nato pa v Moskvo, kjer se namerava sestati z Malenkovom.

Stvar je treba rešiti komisijo in nemudoma se moramo lotiti tega dela.

Ce smo prišli do prepričanja, da mnoge zadruge niso bile trdne, to še ne pomeni, da se bomo odrekli zadružništvu. Se v naprej se bomo zavzemali za to, da se ustavnijo nove zadruge, v katerih bodo tisti, ki imajo malo zemlje, oziroma ki so brez zemlje. Dali jim bomo še več zemlje, kajti kaj bodo sicer ti ljudje delati. V naši državi je prepovedano izkoriscenje tuje delovne sile, če pa nekdo dela sam, je to v redu. Ob zaključku je maršal Tito pozval naše delovne kmete, naj dajo čim več kmetijskih pridelkov državi in naj ne dovolijo, da bi vsako leto uvažali žito. Želel je mnogo uspeha tistim, ki bodo ostali v zadrugi in tistim, ki bodo izstopili iz nje, da bi dali kar največ kmetijskih pridelkov delavec v tovarnah, ki imajo v svojih rokah podlage, temveč so vzroki povsem druge.

V vzhodnonemški kominformistični stranki se je ponovno začelo čiščenje, ki je zajelo tudi številne znanje funkcionarje. Prejšnji teden so arretirali tudi člana politbiroja Franza Dahlema in enega vodilnih članov stranke v Dessau Zeisweisa, ki ga obtožujejo, da je vzdrževal zvezze z ljudmi, ki so bili že prej izključeni iz stranke.

V Italiji so prepovedali izdajo Dedijerove knjige o maršalu Titu z motivacijo, da ni zaželeno karkoli pozitivnega objaviti o predsedniku jugoslovanske republike. Revija »Tempo«, ki je doslej že objavila nekaj odločkov iz te knjige, pa je začela namesto tega objavljati intervjuje s Stepincem. — De Gasperi: Dokler bomo imeli tako dovršeno gramofonsko iglo, se ni bati, da bi našo glasbo napačno razumeli.

pomembno narodno manjšino v Jugoslaviji, je Italija zahtevala in dobila največja poročila in obveznosti. Čeprav ni prevzela obveznosti, je Italija po svojih državnikih in celo po svojem kralju dala najbolj svečane izjave, da bo spoštovala manjšinske pravice Jugoslovjan. Tako je v italijanskem parlamentu 27. oktobra 1919 izjavil Tittoni, da je Italiji tudi vsaka misel o raznoredovanju Jugoslovjan, da bo spoštovala njihovo jezik, njihove kulturne ustanove in da bodo uživali vse zakonske pravice, svobodo in demokracijo. Leto kasneje je v parlamentu Sforza izjavil, da je Italija zajamčila jugoslovanski manjšinski svobodo jezika in kulture. Poudaril je, da bo to za Italijane obveznost, časti in politične razboritosti. Zgodovinska resnica pa potrjuje strahotno dejstvo, da od vseh teh in podobnih izjav italijanskih državnikov, ni niti ena postala resničnost. Vse izjave so ostale mrtve črke in groba, najbolj neomikana resnica. Ne samo od začetka Mussolinijeve ere, temveč že prej, so Jugoslovani v Italiji postopoma tretirani kot brezpravna raja. To že tako težko stanje se je s prihodom fašizma še poslabšalo. Še z večjo vremensko s osovražen oblastniku skušali svetu dokazati, da v novo »sovjetskih krajih ni nikdar bilo in ni slovenskega življa. In čeprav je nasilnec podvzetal vse mogoče ukrepe, da duševno in telesno stre našega človeka, odporna sila naših ljudi se je kreplila iz dneva v dan. Črni so bili dnevi suženjstva, še bolj črni so bili, ko je plamev zajel naše domačije, ko je črn nasilnec ob asistenci svojih ku-

ratov in prelatov ubidal in streljal naše poštene ljudi. Tisoči so moralni umreti, ker so ljubili svojo zemljo, svoj jezik in rod. Po takih letih trpljenja je prisijalo sonce svobode. Primorski in istriški ljudje so si obrnili legendarne Jugoslovanske ljudske armade ipriborili svobodo, kruh in pravico.

Gospod De Gasperi! To je kos naše zgodovine, ki strahotno obtožuje vaše soroke. Danes v intervjujih z ameriškimi žurnalisti strašite s fašizmom, ki naj bi prevladal in Italiji zahodne velesile ne rešijo tržaškega vprašanja v korist Italije. Pravite, da je Italija zajamčila jugoslovanski manjšinski svobodo jezika in kulture. Poudaril je, da bo to za Italijane obveznost, časti in politične razboritosti. Zgodovinska resnica pa potrjuje strahotno dejstvo, da od vseh teh in podobnih izjav italijanskih državnikov, ni niti ena postala resničnost. Vse izjave so ostale mrtve črke in groba, najbolj neomikana resnica. Ne samo od začetka Mussolinijeve ere, temveč že prej, so Jugoslovani v Italiji postopoma tretirani kot brezpravna raja. To že tako težko stanje se je s prihodom fašizma še poslabšalo. Še z večjo vremensko s osovražen oblastniku skušali svetu dokazati, da v novo »sovjetnemu kralju« ni nikdar bilo in ni slovenskega življa.

Gospod De Gasperi, zakaj ne upoštevate konstruktivnih predlogov jugoslovanske vlade, zakaj vse vase izjave in predlogi sloge na klasičnem italijanskem izsiljevanju? Vedite, da za svojo zemljo in svoje ljudi ne bomo nikdar barantali. Modre besede naših voditeljev s predsednikom republike na čelu so zgovorno povedale, da ima Jugoslavijo namen, da se doseže pametni sporazum glede tržaškega vprašanja. Ta sporazum pa mora biti tak, da v ničemer ne bodo okrnjeni naši jugoslovanski interesi. Gospod De Gasperi, non verba facta loquuntur! Ne besede, dejanja govore!

S. B. P.

Gospod De Gasperi, nikar ne strašite

Italija je v znamenju volilne horobe. Da bi pa volilni izid bil čim ugodnejši za vladajočo demokratično stranko, ima njen šef in predsednik vlade De Gasperi star objekt, da iz svoje rotornice postreže volilcem s staro in oguljeno imperialistično poperko o neizbežni nujnosti priključitve Trsta k »madrepatrij. De Gasperi namreč spet potrga tritransko deklaracijo iz leta 1948. Okrog vprašanja priključitve Trsta k Italiji je celo najel ameriške in angleške liste, tako ameriški »U. S. News and World Report« in angleška »Daily Mirror« kot »Manchester Guardian«. Ko je predsednika italijanske vlade De Gasperi nedavno intervjuval dopisnik omenjenega ameriškega lista, je prvi demokratičan v Italiji dal vrsto značilnih izjav, ki se popolnoma sklajajo z vso dosedajnjo italijansko izsiljevalno politiko. Tako je med drugim De Gasperi izjavil, da »ima fašizem samo ene možnosti, da v Italiji prevlada, namreč, če bi mu pomagale ostale zahodne države, z nezdostnim razumevanjem za vprašanje Tržaškega ozemlja.«

Gospod De Gasperi, nikar ne strašite! Nedavno ste strašili s komunizmom, sedaj strašite s fašizmom. S čim jutri?

Gospod De Gasperi! Da vam osvetimo spomin, preberite teh nekaj vrstic. Mogoče so vam neljube, toda so zgodovinska resnica, ki se ne da zbrisati.

Ko so po razsuki črno-žolte dualistične monarhije delili zemljo, niti hoteli niso skušali, da živi daleč od levega in desnega brega Soče in ob morskih bregovih Jadrana slovenski rod. Krvniki so z rapalsko pogodbo temeljito opravili svoje delo. Globoko v naše narodno telo so zasadili nož in nas razrezali na dvoje. Nič ni bilo sentimentalnosti. Živo narodno telo je moralo iti na dvoje. Nič niso pomagale besede severnoameriškega predsednika Woodrowa Wilsona o samoodločbi narodov. Tisti, ki so jih priklicali v življenje, so jih sami potepali. Treba je bilo zastoniti menasitnemu italijanskemu imperializmu, četudi na račun malega slovenskega naroda. Toda pozrešna rimska volkulja se tudi pod Snežnikom ni ustavila. Silišča je naprej, naprej proti Ljubljani, Zagrebu, na Balkan. Tudi ob morju se je prihujeno plazila. Prišla je do Rečine. Ne, se naprej, tja v Šibenik, Split, Kotor, Črno goro in kam še?

Tako je 600.000 naših ljudi dobilo novega gospodarja. Ko pa je Italija 12. novembra 1920 podpisala ravnalko pogodbo, ni z njo hotela prevzeti na sebe nobenih obveznosti napram našim sorokom v Slovenskem Primorju in Istri. Postavila se je na stališče, da »bolj civilizirana država« ni treba, da sprejme na sebe kakršnekoli obveznosti, kajti ona ve, kako mora postopati z narodnimi manjšinami. Nasprotno, za svojo ne-

Zasedanje okrajnega ljudskega odbora v Kopru

V gradbeni dejavnosti je treba ustvariti konkurenco — 6.300 ha neobdelane zemlje čaka pridnih rok — Obvezno posečanje gospodarskih nadaljevanj šol.

V soboto je bila v Kopru skupna seja okrajnega zbora in zborna proizvajalcev, na kateri je govoril predsednik OLO Franjo Kralj o izpolnitvi proračuna in planu investicij. Med drugim je navedel, da je bil proračun dohodkov realiziran in da bo do konca leta morda celo presezen, če ne bo zadnja elementarna nesreča povzročila večjih motenj v gospodarstvu. Proračun izdatkov pa ni bil realiziran, ker so investicije v zastopu. V diskusiji so odborniki med drugim ugotovili, da je zatoj pri investicijah zato, ker je pri gradbenih delih skoraj izključno zastopano podjetje Edilit, ki ima pri nas skoraj monopol. Da bi se to vprašanje rešilo, bi bilo potrebno pritegniti k gradbenemu delu tudi druga podjetja

iz Slovenije in Hrvatske in tako ustvariti zdravo konkurenco. Odborniki so tudi pripomnili, da nekatere podjetjem primanjkuje nekvalificiranih delavcev, zlasti pri gradnjah, čeprav so pri Uradu za delo registrirani brezposelnici, ki so po večini nekvalificirani. Pereč problem je tudi ureditve dokumentov kvalificirane in polkvalificirane delovne sile v koprskem okraju. Odborniki so predlagali, da bo treba čimprej začeti z organizacijo strokovnih izpitov za kvalificirane in nekvalificirane delavce.

V nadaljevanju se je razvila obširna diskusija o daljšem perspektivnem planu za kmetijstvo. Odborniki so ugotovili, da je gospodarski svet že pripravil desetletni perspek-

tivni plan, vendar bo potrebno, da izdelajo te plane predvsem občine in zadruge. V koprskem okraju je že nad 6.300 ha neobdelane zemlje, kjer so pred sto leti rasle trte in oljke, in bo moral perspektivni plan zajeti obdelavo teh površin.

Precj je bilo govora tudi o tem, da je potrebno imeti na občinah djdž, ki se bodo razumeli na komunalno dejavnost, s čimer se bomo izognili raznim pomankljivostim. Izoli so na primer napravili kanalizacijo, pozneje pa ko so začeli z obnovo vodovodnega omrežja, so morali ponovno prekopavati cesto. Odborniki so predlagali, naj bi si občine preskrbeli tehnične kadre, razen tega pa bo potrebna tesnejša povezava med vsemi področji komunalnih dejavnosti, zlasti dokler ne bodo izdelani regulacijski načrti.

Zatem so odborniki razpravljali o raznih odlodkih, med katerimi je najvažnejši odlok o obveznem posečanju nadaljevalnih gospodarskih šol za mladino od 14. do 17. leta, ki ne poseča drugih šol. To šolanje, kakor tudi posečanje tečajev za vse tiste do starosti 30 let, ki niso obiskovali šol, je obvezno.

Zelo živa diskusija se je razvila o sprejetju odloka o potrošnji vode in vzdrževanju vodovodne mreže. Po večkratnih glasovanjih o spremembah posameznih členov, je bil predlog odloka zavrnjen z majhno večino, ker se odborniki niso mogli zediniti o členu, ki govorji o prepovedi uporabe vode iz javnih vodnjakov za kmetijstvo, obrtništvo in industrijo. Sposna je bila tudi točka v odloku, ki govorji o tem, kdo nosi stroške za popravilo vodovodnega omrežja v hišah.

Ob koncu so odborniki sprejeli še nekatere odloke, med drugimi tudi davčno levestico na dohodek kmetijskih gospodarstva za leto 1953. Po tej levestici znaša povprečen davek 7% davčne osnove, ki je bila letos že odmerjena po katastru.

mu primerno tudi razpolagala z njimi.

Predstavniki podjetij in OLO so se še pomenili o popisu osnovnih sredstev podjetij, ki mora biti v najkrajšem času gotov, že prve dni prihodnjega meseca. Treba bo zato za nekaj časa vse razpoložljive sile vreči na ta posel, da bo pravocasno lahko opravljen. Pomenili so se še o nakupu jedilnega olja v inozemstvu, ker bo Postojni v letosnjem poletju manjkal kaže 4 vagone jedilnega olja. Nabava pa bo mogoča le v primeru, če bi bili oproščeni davka na devize (70%), za kar bodo vprašali na merodajnem mestu. Upajmo, da bodo uspeli!

BRKO

ZADRUGE POSTOJNSKEGA OKRAJA SO LANI PRESEGLE MILIJARDO DIN PROMETA

Preteklo nedeljo je bila redna letna skupščina Okrajne zadružne zveze Postojna. Skupščini sta kot gosta prisostvovali med drugimi tudi Matevž Hace, sekretar OK ZKS in Miro Jelerčič, predsednik OLO. Med gosti smo opazili tudi dva moška rojaka iz ZDA, ki se prav te dni mudita na obisku v svoji stari domovini. Zaneslo ju je tudi na to skupščino, da se malo spoznata z našo stvarnostjo, zlasti z vprašanjem zadružništva pri nas. O delu poslovne zveze je poročal njen dosedanji predsednik Alojz Zakrajšek. Iz njega povzemamo nekaj najznačilnejših misli.

Občni zbor je padel v čas, ko je naša država napravila velikanski korak naprej po poti demokratičnega upravljanja vsega našega javnega življenja po naših delovnih ljudeh. Zapustili smo nekdajše administrativno urejevanje vseh vprašanj našega družbenega dogajanja. Prisilne administrativne odredbe pod zgovorko je nadomestila iniciativa širokih slojev delovnega ljudstva in to velja predvsem za naše zadružništvo. Načelo prosto-

voljnosti pri vstopanju in izstopanju v zadruge je vililo zaupanje našim delovnim kmetom. Uredba o imovinskih odnosih in reorganizaciji delovnih zadrug, ki jo je pred kratkim izdal izvršni svet FLRJ, je do kraja točno opredelila vlogo in pomen, pravice in dolžnosti, zlasti pa pravni položaj kmetijskih zadrug. Vsi ti ukrepi našega državnega vodstva in pa splošen napredok najširše demokratizacije državnega, to je političnega in gospodarskega upravljanja pri nas, se je močno odrazil tudi na položaj v kmetijstvu. Pobuda kmetovalcev za dvig kmetijske proizvodnje je v novem položaju prisla mnogo bolj do izraza in je tudi veliko večja, kar se neposredno odraža tudi na sami proizvodnji. Kljub temu, da so različne naravne nesreče hudo prizadele tudi postojnski okraj, vendar je kmetijstvo, zlasti pa zadružni sektor, kaže velik in uspešen napredok.

Tovariš Zakrajšek je zlasti poudaril, da je temeljni pogoj za zdrovo in uspešno socialistično zadružništvo načelo prostovoljnosti pri vključevanju v zadruge in izstopanju.

Z letne skupščine okrajne zadružne zveze v Postojni.

Primorska pozdravlja svojega voditelja

S sprejema Titove štafete v Piranu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kale), je sodelovalo okrog tri sto športnikov. Svoje palice so nosili TVD Partizan, pripadniki JLA, PLZ in gasilci, pripadniki športne organizacije za konjski šport, ki so jahali na konjih, in drugi.

Na Titovem trgu v Postojni se je zbrala velika množica ljudstva iz mesta in okolice, pa tudi precej vojašta. Vsi so gromko pozdravili tekače, ki so pritekli po cesti od Trsta s štafetnimi palicami v rokah. Prvi jih je pozdravil podpredsednik postojnskega OLO tovariš Klobučar Franc, ki je tudi prebral pozdravno

pismo s čestitkami, ki jih ves postojenski okraj pošilja tovarništu Titu za njegov rojstni dan. Za njim so štafeto pozdravili tudi drugi predstavniki množičnih organizacij ter ljudske oblasti, med njimi v imenu JLA komandan I. proletarske divizije, narodni heroj, generalmajor

Penčin Marko. Po kratkem postanku je štafeta nadaljevala svojo pot proti Ljubljani, kamor je prispeла po 17. uri. Vso pot so nosilce štafetnih palic navdušeno pozdravljali ljudje, ki so se zbirali ob glavnem cesti, koder je tekla štafeta. Brko

Pred proslavo desetletnice primorskih brigad

OTVORITEV
KULTURNEGA DOMA
V LOPARU

V nedeljo bodo v Loparu odprli nov ljudski dom. Ta dom so začeli graditi šele pred šestimi meseci in ga v tako kratkem času popolnoma dokončali. Ta dom je bil Loparju, eni izmed najbolj znanih partizanskih vasi, neobhodno potreben, kajti doslej se niso imeli Loparci niti kje zbirati na sestanke. To potrebo je ljudska oblast čutila in je dala Loparju vse na razpolago, da si je zgradil dom.

Ravnin v času, ko proslavljamo deseto obljetnico vstaje Primorske tudi v Loparu, proslavljajo ta praznik z novo zmago. V nedeljo bodo imeli ob tej priložnosti veliko prireditev in vabijo vse prebivalstvo bližnje ter daljne okolice in vse tiste, ki so šli v partizanske brigade mimo Loparja.

31. MAJA
ZBOR MLADINSKIH BRIGAD
V SEŽANI

V nedeljo 31. maja bo v Sežani zbor mladinskih brigad, katerega se bo udeležila tudi tržaška mladina. Dopoldanski spored obsega podelitev odlikovanj brigadirjem in brigadirkam, ki so sodelovali tri ali večkrat na mladinskih delovnih akcijah v Jugoslaviji, popoldanski pa razne športne prireditve, med drugim nogometno tekmo, motodirke, strelske tekme, šah, namizni tenis in baloncestanje. Na sporednu je tudi koncert mladinskih pevskih zborov z nastopom folklorne skupine in tamburinskih zborov.

xxx

Na pobudo občinskega odbora Zveze borev bodo v kratkem prekopalni in prenesli v Piran posmrtnе ostanke dveh partizanskih borcev. Eden od teh je Dino Zangrandi, ki je umrl za posledicami težke rane na glavi v vojaški bolnici v Splitu po mladi 1945, drugi pa Bruno Fornasar, ki je padel marec 1945 po ludi borbi z Nemci na vrhu Deski pri Klanj nad Reko, kjer je tudi pokopan. Oba borca sta prejela že med vojno ob vojaških oblasti številna odlikovanja za junaska zadružanje. Svečan pogreb oba padlih partizanov bo v Piranu 31. maja.

PRIREDITVE OB TITOVOJ ROJSTNEM DNEVU

Na časi Titovega rojstnega dne organizira avto-moto klub iz Kopra evnjava vožnjo motornih dvokoles dne 24. maja ob 14. uri popoldne na Progi Koper-Smarje-Sečovelje-Pontorez-Piran-Izola-Koper. Vožnje se lahko udeležijo motoristi vseh kategorij. Natančnejša pojasnila se dajo pri okrajnem odboru Ljudske tehničke v Kopru.

V nedeljo popoldne bo v Kopru velik telovadni nastop pionirjev koprskega okraja. Nastopilo bo okrog 640 pionirjev in pionir.

Strokovnjaki med ljudstvom, ki je bilo prizadeto po toči

POBEGI — ČEŽARJI

V soboto je imel kmetijski strokovnjak in gospodarstvenik dr. Kovačič v prostorih zadružnega doma strokovno predavanje o ukrepih, ki naj jih podvzemajo kmetje, ki jim je toči poškodovala vinograda in polja.

Uvodoma je navedel približno škodo, ki presega 100 milijonov dinarjev samo na Koprskem. Letos so kmetje zelo skrbno obdelali vse njive in vinograde, bolje in več kot vse povojna leta. Poskrbljeno je bilo, da bi se nekateri kmetijski pridelki lahko izvozili v Avstrijo. Nemčijo in v Trst. Zadržano podjetje »Fructus« je imelo pripravljene posebne hladilne vagonje v Šežani za izvoz v omenjene države.

Predavatelj je nato dal kmetom nekaj potrebnih nasvetov glede negovanja po toči poškodovanih kultur. Priporočal je, naj takoj nasadijo industrijski paradižnik »Ravena«, ki je zelo primeren za saditev in bo kasneje zelo dober za prodajo. Sadike te vrste bodo na razpolago že v prihodnjih dneh. Po industrijskem paradižniku je veliko povpraševanje v Švici, Nemčiji in Avstriji.

Za kmete je razveseljivo dejstvo, da se bo poškodovani krompir pravil do 90 odstotkov. Tako je toči je bilo videti, da je uničen, ker pa je suša zadrževala rast, je imel shranjenje še vso rastno moč in se je sedaj ob izredno ugodnih pogojih hitro obrasel. Kar je pa zgodnjega krompirja, če je še dober, naj se ga takoj pruda, ker ima sedaj ugodno ceno.

Poškodovano žito je najbolje takoj poskusiti in poskusiti za krmo živini. Njive naj se nato takoj preorjejo in naj se nasadi koruza, ki bo te dni prispevala in bo na razpolago prizadetim kmetovalcem. Kot nadomestilo za poškodovani grah je priporočljivo saditi štiri vrste fižola, ki se dobro obnesajo v teh krajih. Seme teh vrst bo tudi na razpolago prizadetim.

Tovariš Silvester je po predavanju nih gomen pravilnega gnojenja in podaril, da je zemlji naših kmetovalcev zelo izčrpala, ker je ne gnojijo dovolj s hlevskim gnojem. Priporočil je, da bi kmetje dali zemlji analizirati kemičnemu inštitutu v Kopru, ki bi potem lahko povedal, kakšna gnojila naj uporabljajo. Pohvalil je živino in povedal, da imajo kmetje v teh krajih nekaj krav-mlekarjev, ki jih imamo lahko za najboljše v vsej Jugoslaviji.

Tovariš Silvester je po predavanju predlagal, da bi se za pomoč kme-

tom izčrpale vse neizkoriscene investicije in naj se jim da možnost najeta dolgoročnih kreditov. Dr. Kovačič smo hvaležni za koristno predavanje.

Kavšek Dušan

Konferanca živinorejcev v Kopru

Na nedavni konferenci živinorejcev koprskega okraja so razpravljali o stanju živinoreje, o selekciji in o rodovinskih knjigah. Sklenili so, da bodo pri vseh splošnih kmetijskih zadrugah organizirali odseke za živinorejo ter društva za vzgojo plemenske živine. V bodoče bodo posvetili večjo pozornost pravilni ureditvi pašnikov in travnikov. Razpravljali so tudi o cehah mleka in velikih razlikah v množnosti mleka v posameznih krajih. Ugotovili so, da so temu krive slabše vrste krav v nekaterih področjih, deloma pa tudi slabi odnosi nekaterih kmetovalcev do skupnosti. Predlagali bodo podjetju Mleko, naj v bodoče odkupuje samo mleko, ki ima minimalno 2,9 stopinj maščobe.

*
Na seji okrajnega odbora Zveze borcev in Društva rezervnih oficirjev so razpravljali o pripravah za letošnjo veliko partizansko prireditve na Okroglici pri Vogrskem, kjer se bodo zbrali vsi borce primorskih brigad. Tam bo hkrati tudi proslava desete obletnice kapitulacije Italije. Predvidevajo, da se bo proslave vdeležilo okrog 3.000 ljudi iz koprskega okraja. V zvezi s tem bo Zveza borcev organizirala tudi partizanski tabor v Kozjanah v Brkinih, ki bo 7. junija. Razen tega bodo pripravili podoben partizanski tabor v znani partizanski vasi Socerb.

Konec junija bo odpotovalo okrog 30 članov splošnih kmetijskih zadrug koprskega okraja na 3-tedenski poučni izlet v Nemčijo in na Hollandsko. Ogledali si bodo tamkajšnje kletarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo in mlekarstvo. Ob tej priložnosti bodo obiskali tudi velesejem v Monakovem in v Hamburgu.

*
Lzvozno-uvozno podjetje Fructus iz Kopra je začelo te dni izvajati prve kmetijske pomladanske pridelke. V Avstrijo so odposlali 4 vagona graha in vagon česenj, v Trst pa 7 vagonov graha, 4 vagona česenj in vagon vrtinj jagod.

Zadruge postojnskega okraja so lani presegle miliardo din prometa

(Nadaljevanje s 3. strani)

znašajo skupaj din 1.883.000, ki jih moramo razdeliti med 11 zadrug. Med njimi prednjati KZ Doljna Košana z dinarjem 358.000, sledje pa ji KZ Bukovje z nad 300.000, KZ Jelšane 276.000, KZ Palčje 173.000, KZ Planina 136.000, KZ Ilirska Bištrica 133.000 in še pet z manjšimi

primanjkljaji. Ce računamo sem še sporne in dvomljive terjatve ter izgube pri poslovanju zadrug, pa je skupna vsota še precej večja (din 2.236.000).

Ne bo odveč, da pogledamo, kako so zadruge razdelile čisti dobiček:

din	37,645.156.—	(34,80%)
"	830.307.—	(0,80%)
"	25.000.—	(0,02%)
"	43.070.160.—	(39,40%)
"	2,548.000.—	(2,30%)
"	11,333.900.—	(10,30%)
"	6,856.412.—	(6,18%)
"	307.350.—	(0,20%)
"	6,619.945.—	(6,00%)
din	109,240.330.—	(100,00%)

Pri tem smo opazili, da so zadruge težile predvsem za tem, da si ustvarijo visoka obratna sredstva, manj pažnje pa so poslagale na dvig kmetijske proizvodnje. To se prava, da pri zadrugah še vedno prevladuje škodljiva tendenca dajanja prednosti trgovini pred proizvodnjo. Vsekakor je visoki dobiček, ki so ga zadruge uresničile, rezultat trenutne konjekture cen kmetijskim pridelkom, zlasti pa še lesu. Sicer pa niso vse zadruge enako ustvarjale dobička. Tako je na primer osem zadrug imelo 2.349.825 din dobička nasproti šestim zadrugam, ki so imele 4.793.389. din dobička, medtem ko je ostalih 19 KZ imelo skupaj

za din 102.051.332. — čistega dobička. Vse KZ skupaj pa so imeli konec leta za din 149.313.000. — knjižnega gotovinskega premoženja, stvarna vrednost obratnih in materialnih sredstev, ki so danes last KZ, pa je še daleč večja!

Zadruge in sadjarstvo sta glavni kmetijski panogi postojnskega okraja. Zato so bili tudi najaktivnejši odgovarjajoči odbori pri posameznih zadrugah, kot tudi pri sami Zvezi. Ti odbori vršijo selekcijo živine, skrbijo za njen zdravje, pospešujejo mlečnost in zlasti skrbijo za vzrejo kakovostnega plemenskega naraščaja. Vse KZ imajo skupaj 10 plemenih postaj, na katerih je 299 plemenskih bikov in

Piran

Osnovne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva v Piranu so že organizirale prva predvolilna zborovanja in izvolile kandidacijske komisije. Člani osnovnih organizacij so kritično razpravljali o delu osnovnih organizacij v prvih štirih mesecih letos ter o prihodnjem delu. Sklenili so tudi, da bodo pravna tekmovalje podaljšali do rojstnega dne maršala Tita in vključili v tekmovalje tudi volilne priprave. Osnovne organizacije Socialistične zveze v Piranu bodo izvolile okrog 100 delegatov za občinsko konferenco ter 10 delegatov za okrajno konferenco SZD.

*
V soboto je začela obravnavati redna avtobusna proga Piran—Sv. Lucija—Sečovlje, ki bo nadomeščala tramvaj. V prometu so trije avtobusi (eden s prikolico), ki bodo vozili vsakih 20 minut.

Pomoč za protituberkulozno borbo v Postojni

Okrajni odbor »Protituberkulozne sekcije« je seznanil s svojim delom borbe proti TBC poleg občinskih odborov RK tudi vse sindikalne podružnice, podjetja in zadruge v okraju. Ker so za tako akcijo potrebna denarna sredstva, je odbor zaprosil vse omenjenega kolektiva za prispevki. Med privmimi se je odzval delavski svet — »Tourne lesovinskih plošč v Ilirske Bistrici. Pokazal je veliko razumevanje in je na svoji izredni seji sklenil prispevati 30.000 din. Isti delovni kolektiv je na seji odločil, da bo vsak delavec in uslužbenec prispeval vsak mesec, začenši od aprila naprej po 10 din mesечно.

Okrajna protituberkulozna sekcija in okrajni odbor RK se za tako razumevanje tovariško zahvaljujeta delavskemu svetu in kolektivu za velikodušnost. Pričakujeta in upata, da bodo temu zgledu sledili še drugi kolektivi.

P.F.

Koper

Prejšnji teden so zaključili protituberkulozni teden v koprskem okraju. V tem tednu so bila zdravstvena predavanja v Kopru, Izoli, Sv. Petru. Kortah ter po vseh osnovnih in srednjih šolah. Ves denar, ki so ga zbrali v protituberkuloznem tednu, bo Rdeči križ prispeval za pomoč od toči prizadetim prebivalcem. Samo v Izoli so razna podjetja darovala okrog 100.000 dinarjev.

V protituberkuloznem tednu je več komisij Rdečega križa pregledalo higiensko stanje po lokalih in trgovinah v raznih krajih in storilo potrebne ukrepe.

Ameriški Slovenci na obisku v svoji starci domovini

Pred kratkim je prispevalo iz ZDA večje število naših izseljencev, ki že dolga leta niso bili doma, v svojem rojstnem kraju. Tudi v postojnski okraju jih je prišlo nekaj. Okrajni odbor Izseljeniške matice jim je predstavil prisrčno sprejem. Povabil jih je vse v Postojno, kjer so si skupaj ogledali čudežno podzemje v Postojnski jami, nato pa so malo posedeli v restavraciji hotela Javornik. Tu jih je v imenu Izseljeniške matice in v imenu OK ZKZ ter ljudske oblasti pozdravil tovarniš Matevž Hače, sekretar OK. V kratkem govoru

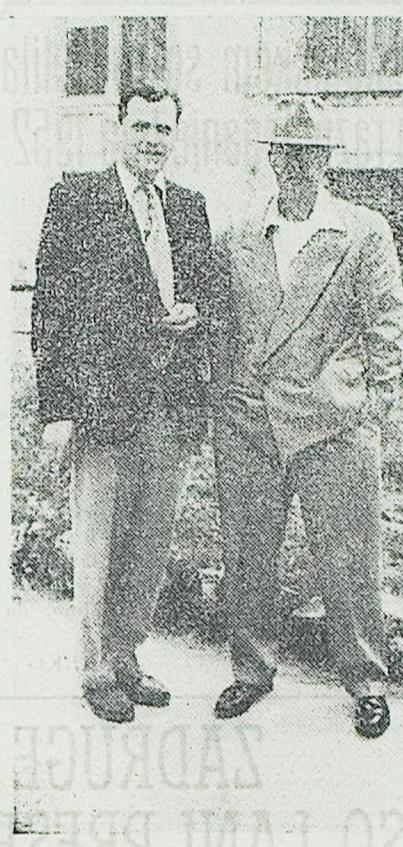
jim je v lepih besedah orisal položaj v naši domovini in napore, ki jih mi vlagamo v graditev močne in neodvisne Jugoslavije, domovino slobodnih in ponosnih ljudi.

Vsi prisotni so njegov govor navdušeno pozdravili in se mu zanj tudi prav lepo zahvalili. Poudarili so svojo privrženost staremu kraju in za ganljiv sprejem prav lepo zahvalili. Nastal je vsplošen živahan pomemek med znanci, najlepši del pa je pričel, ko so se zbrali člani moškega pevskega zbora SKUD Stanje Semič - Daki iz Postojne, ki so gostom zapeli nekaj lepih narodnih in božičnih pesmi. Gostom je potreba tako ugajalo, da so bili kar zamaknjeni in so povecni navdušeno plakali.

Že lepote jame so goste silno impresionale. Baraga Stanko, ki je že 22 let v ZDA, je kar vriskal od navdušenja in je dejal, da bi moral videti vsi Amerikanec. Gospa Troha Jennie iz Babnega polja je dejala, da bo o tem pisala v Ameriki. Vsi so bili edini, da kaj takoj videli in da se je zato izplačalo priti pogledat v staro domovino.

Omeniti moram še veliko zavest naših ljudi, ki živijo v Ameriki. Tako je gospa Zabukovčeva iz Starega trga že 51 let v ZDA, pa je prav lepo in tekoče ter brez napake govoril slovensko.

V Postojni je tudi primer, da sta se oče in sin videla prvič v življenju. To je tovarniš Penko Albin, gledališki igralec, ki se mu je oče pred njegovim rojstvom odselil v ZDA, pa ga je zdaj prisel obiskat. Brko

Dekani

V soboto je v dvorani zadružnega doma nastopilo MKUD »Udarnik« iz Herpelj. Najprej so nastopili džaki mlajše gimnazije z mladinskim igrom, drugi del gostovanja pa je izpolnil pevski nastop. Iz mladih grlje so privrele številne narodne, partijske in umetne pesmi. Presenetil nas je bogat program in odlična izvedba tudi težjih skladb.

Z istim programom so mladi pevci nastopili v nedeljo tudi v Kopru.

S.

Škofije

Podjetje Intereuropa bo v kratkem odprlo na bloku v Škofijah svojo špediterško predstavninstvo, ki bo prevzelo razne posle izvoznih in uvoznih podjetij obeh okrajev pri izvajanjih in uvažanjih raznega blaga v našo cono. Pri tem predstavninstvu bo turistom in gostom za razne informacije na razpolago tudi predstavnik potovnega urada ADRIA v Portorožu.

VINJENI MOTORIST SE JE ZALETEL V SKUPINO VOJAKOV

Prometni odsek Narodne zaščite v Kopru je zabeležil v nedeljo dve grobni nesreči. Ob 20.50 je z motornim kolesom zavozil v jarek na cesti med Strunjonom in Portorožom 26-letni Franc Muzej iz Izole s vozočcem Petrom Hvalo. Oba sta dobila lažje poškodbe.

Ob 22. uri pa je Aleksander Furjančič iz Milj zavozil z motornim kolesom v skupino vojakov in pri tem težje poškodoval desetjara JLA Učeviča. Tudi sam je utрpel težje poškodbe.

V obeh primerih je bila vzrok nešreče vijenjenost vozačev.

STRELSKO TEKMOVANJE KOPRU

V nedeljo je bilo na koprskem strelišču okrajno strelsko tekmovalje. Nastopilo je 11 ekip, med katерimi se je najbolj odlikovala ekipa Portoroža, ki je prejela strelsko diplomo. Med posamezniki so se najbolj odlikovali: Toni Rebol iz Portoroža, ki je prejel prvo diplomino, Aldo Škerč iz Marezig (II. diploma), Avrelj Pirjavec iz Portoroža (III. diploma), Rafael Beržan iz Smarij (IV. diploma) in Edi Žerjal iz Kopra (V. diploma).

(Nadaljevanje in konec prih.)

do Jadra

Elektrifikacija Istre naglo napreduje

Lansko leto, ko so se začela prva dela za elektrifikacijo Istre s pričetkom graditve daljnoveda Ocižla-Črnika, je marsikdo zmanjval z glavo, češ v Istro vsak samo pogleda, potem pa pri tem ostanek. OLO pa je to pot mislil drugače. V dveh letih je treba elektrificirati vso Istro, nad 40 vasi, in nad 15 vasi v Brkinah. V lanskem letu so bile elektrifikacirane razen Hrastovlja vse vasi v občini Črnik in brkinske vasi v občini Vremene.

V letošnji zimi je bilo možno objugodnem suhem vremenu uspešno nadaljevati z delom tako, da je v tej zimi in zgodnjem spomladi električna luč zasvetila v Golacu, Poljanah, Smokvici, Kocjančičah, Popetrah, Galantičah in Poletičah. Vse to ogromno delo je bilo mogoče izvršiti s požrtvovalnim delom Uprave za elektrifikacijo pod vodstvom tov. Ferjančiča in Rapotec Cirila, ki sta vložila ogromno truda in pokazala veliko samoinicativno kot organizatorja in operativca.

Okrajni ljudski odbor Sežana posveča elektrifikaciji Istre in Brkinov vso pozornost in skrb, kajti le malo investicijskih sredstev je bilo do sedaj zagotovljenih po proračunu.

Skoro vsa sredstva je moral OLO kriti iz lastnih sredstev. Mnogo so k uspešnemu delu seveda pripomogli tudi prebivalci samih teh vasi, ker so pri elektrifikaciji izvršili mnogo težaških del kot izkop jam ter prevoz in postavljanje drogov. Posebno so se pri prostovoljnem delu izkazali prebivalci brkinskih vasi, medtem ko v Istri v nekaterih vasesih ni bilo za to mnogo zanimanja.

Za praznik 1. maja je električna luč zasvetila v nadaljnjih 7 vasesh: Prapročah, Truškah, Bučajih, Kozlovičah, Zabavljah, Jurash in Trskeu.

Za elektrifikacijo teh vasi je bilo v letošnji spomladi zgrajenega čez 5 km daljnoveda iz Gračišča do Bučajev in od tam so razne vasi še čez 7 km nizke napetosti. V Bučajih je bila zgrajena tudi transformatorska kabina za odvod nizke napetosti.

Istrani v teh vasesih so imeli zelo svečan praznik 1. maj. Ob tej prilikli so imeli v Bučajih lepo zborovanje in prireditev, katere se je udeležil tudi predsednik OLO Petrič Danilo in podpredsednik Ovčarič Anton.

Pri elektrifikaciji teh vasi so se posamezniki pri delu zelo izkazali. Član odbora za elektrifikacijo vasi je napravil sam čez 100 ur prostovoljnega dela. Rožman Karel iz Popeter je prav tako napravil sam 100 ur, Marsič Alojz 40, Maršič Anton iz iste vasi 54 ur.

Uprava za elektrifikacijo vlagava vse napore za dograditev daljnoveda iz Gračišča do Sočerge v dolžini 4 in pol km in iz Črnega kala do Hrastovlja v dolžini 3 in pol km. S temi daljnovedi bo možno napeljati nizko napetostno omrežje v poslednjih 8 vasesh Istre, s čemer bo elektrifikacija v teh krajih zaključena.

J. V.

Gospodarska dela v Strmci

Na čast IV. kongresu OF-SZDLJ, se je pričelo v Strmci živahno delo. Eno največjih in najvažnejših del pa je vsekakor graditev 1 km dolge poti.

To pot je imela vas že večkrat v načrtu toda žal — vedenje je ostalo le pri načrtu. Niso našli človeka, ki bi s svojo odločnostjo in voljo spravil ljudi k uresničitvi tega načrta.

V mesecu marec t. l. pa so se tov. predsednik dosedanjega OF odbora in še nekaj ljudi (najagljnejši med njimi tov. Ogrizek Anton in Jenček Ivan) postavilo na stališče: pot se mora zgraditi! Načrt je bil takoj narejen: vsak kdor bi imel senožeti ob tej poti, more prispevati nekaj delavnih dni.

Kakšen pomen ima ta pot? Na to vprašanje bi kaj lahko odgovorili vaščani in vsak držig, ki bi le enkrat videl poti iz teh senožet. Velika strmina, obupno razdrta pot po hudo-

urnikih, ne pretiravam, če trdim da tako pot ogroža življenje ljudem in živini. Če bi človek mogel kalkulirati še škodo na vozovih in drugem materialu ter zamudo časa, bi številke same »vpile« po temeljitem popravilu poti.

Prav ta pot bo podrešila več posnetkov težkih skrb. Na tem območju posedujejo 32 parcele s približno 80 ha travnikov.

Strmeča v poletnih mesecih nima vode! Ljudje užibljajo kako priti do nje. Zato bi bilo nujno, da bi občina Postojna pniskočila tem ljudem na pomoč s kakšnim strokovnjakom, ki bi ugotovil vir vode in izdelal potrebni načrt. Za to namen imajo že 95 tisoč din, kar pa bo seveda malo. Delo bi opravili sami. Vaščani so pripravljeni, da jim občina ne bo odrekla najnujnejše pomoči.

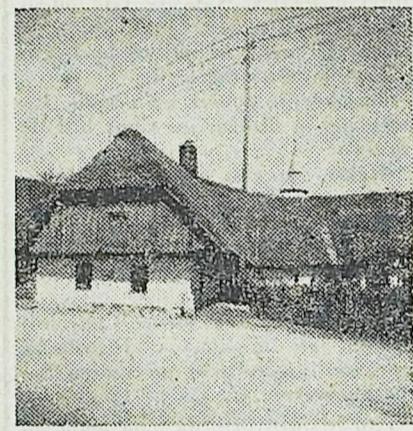
Proljemi, ki so razjedali vaščane več desetletij, so se začeli reševati šele zdaj na pobudo organizacije OF-SZDLJ.

I. V.

Še nekaj o ekolici Štjaka in Vrabč

Počasi vse pride. Pred časom smo omenili, da moramo misliti na kakšen traktor, če hočemo pospešiti pot našemu kmetijstvu in je ta sedaj že prišel na Vrabče in dela že več kot mesec dni. Ljudje vidijo, da jim to prihrani obilo truda in za veseljem spremljajo zrigolane brezde orjaka.

Pa tudi Štjak ne bo izostal pri tem, čeprav je Štjak bolj bogat na trteh kot Vrabče, ima sorazmerno težje rigoljanje, ker je trta doma le v rebreh in je za rigoljanje zelo neprikladen teren, se pa bo počasi še marsikaj napravil, ker danes zgleda, da je nemogoče.

Stara kmečka hiša v Petelinju na Pivki

Verjetno bo ob takih prilikah, zlasti od strani šoferjev pohvaljevanja cesta Štjak—Vrabče, kjer jo več let upravlja voda. S.R.

Iz Cerknice

V dneh od 25. 4. do 30. 4. smo priredili dijaki IV. razreda nižje gimnazije v Cerknici poučeni in zahodni izlet v Dubrovnik pod vodstvom učitelja R.B. Vozili smo se tja z ladjo in si tako ogledali našo dalmatinsko obalo ter si na podlagi tega ustvarili naravno sliko o našem davnem Jadraru. Obenem smo spoznali večino naših otokov in tudi življenje prebivalstva. Ogledali smo si obrežna mesta, zlasti pa zgodovinske kraje Šibenik, Split, najbolj podobno pa Dubrovnik. Navdušeni smo bili nad lepoto našega Jadrana, spoznali smo še bolj važnost morja za vsako državo, zato smo ga še bolj vzljubili.

V Dubrovniku smo si ogledali vse znamenitosti, zlasti pa slike slavnih slikarjev. Vse nas je zanimalo, zato smo si dokaj obogatili svoje znanje.

Ob povratku smo se vozili z vlakom preko kršne Like in videli vse napore naše ljudske oblasti, da bi ustvarili iz teh kraških polj rodovitna polja in olajšali življenje Ličanom. Ogledali smo si tudi Karlovac in se vrnili skozi Dolenjsko domov.

Izlet so nam omogočila naša gospodarska podjetja z velikodušnimi podporami. LIP Cerknica je darovala v ta namen 12.000 din, Kmetijska zadruga 8.00 din, Vino 2000 din, ZB 1.000 din, v skupnem znesku 23.000 din, ostalo pa smo med letom zbrali sami.

Vsem darovalcem se dijaki IV. razreda nižje gimnazije v Cerknici tem potom najskrnejše zahvaljujemo. Znali bomo ceniti njihov dar v budjem življenju. Izlet nam bo stal vse življenje v spominu, pa tudi naši darovalci.

Ker pa obiskuje našo gimnazijo tudi nekaj dijakov iz sosednjih Begunja, so se ti s prošnjo za podporo obrnili na kmetijsko zadrugo v Begunjah. Bilo pa je zaman, ker leta ni imela razumevanja za potrebe dijakov. No, pa tudi njim svojevrstna hvala!

Dijaki

IV. razreda nižje gimnazije Cerknica. Zanje: Zagorjan Ljerka, Znidaršič Viška, Tomšič Pavel, Otoničar Janez.

Šahovsko prvenstvo Idrije je osvojil Danilo Sever

Pred kratkim se je končal turnir za letošnje šahovsko prvenstvo Idrije. Prvo mesto je osvojil Danilo Sever s 7 in pol točkami pred Tromešem s 6 in pol točkami ter Hladnikom in Vidmarjem. Turnirja se je udeležilo 12 igralcev. Precej uspehov so dosegli učenci rudarske šole, ki so se za ta turnir skrbno pripravljali. Četrto kategorijo so osvojili trije novi igralci, trije pa so jo potrdili.

Postojna se bori za svojo olepšavo

Po Postojni še vedno lahko vidimo premnoge žive priče preteklosti, ki bi že zdavnaj morale v interesu turističnega razvoja izginiti. Tako tujca že na vhodu v Postojno pod Štefinom pozdravlja raz steno bivša italijanska Postomnia. Potem pa si kar po vrsti sledijo skozi vso Postojno po Tržaški in Ljubljanski cesti same ljubnosti: obstreljevane in razdrte nizne fasade, napol podrti kapelica, neometani hlevi in hišna pročelja, zanemarjena dvorišča. Po cestah se sprehajajo psi in kokoši. Te se najraje brskajo okoli mestne restavracije in po traticah pred samou mestno občino. Pravo čudo je, da še ni nobenik kak avto prestigel nit življenja.

Vendar pa so pri vsem tem tudi objektivne težkoči. Tako na primer Narodna banka nima za letos potrebine kvote in zato posamezna podjetja, ki bi morda hotela renovirati pročelje svojega poslopja, tegu ne morejo napraviti. Nekateri privatni lastniki stavb morejo le počasi zmagovati relativno zelo visoke stroške za popravilo svojih poslopov. Ljudski odbor mestne občine je storil vse, da zagotovi mestu za letošnjo sezono kar najlepši izgled. Popravljali bodo mnogo stavb po mestu, toda fakat morajo, da se vreme ustali. Ob takem dejavnosti in mrzlem vremenu, ki vsak čas nosi cevo še sneg s seboj, bi bilo odveč celo misliti na kakš-

BRKO

ALI JE PRAV TAKO?

LOJALNA ALI NELOJALNA KONKURENCIA?

Mislimo, da bi se z malo dobre volje ta stvar prav lahko uredila. P. -

KDO BI ZNAL ODGOVORITI NA TO Vprašanje?

V Protituberkoznom dispanzerju v Postojni je dne 12. maja čakalo nad 100 ljudi za pregled. Med temi je bilo tudi več mater z dojenčki, ki so nestrpno prekladale svoje mulčke z desno roko na levo in obratno. Vsačokrat, ko so se vrata odprala, se je vsa skupina čakajočih zatelela naprej. Naravno, da je vsak hotel biti prei, saj so bili vsi naveči čakanja. Pregled se je začel ob 10. uri. Zdravnik opozoril na 11. ur. da ne more več pregledovati, ker se mora vrniti v Ljubljano. Vsí ljudje od blizu indalec pa morajo prav tak do domov.

Marsikdo vprašuje, koliko časa se bo to še ponavljalo? Velikokrat so nekateri že prišli z upanjem, da pridejo na vrsto. Vsak prizadeti bi rad vedel, kaj ni prav v njegovi notranjosti. LELA

KOMU NAJ ŠE VERJAMEMO?

V Resoluciji o političnih in organizacijskih vprašanjih IV. kongresa SZDLS je v peti točki rečeno:

»Vzgoja mladine v političnem in moralnem pogledu sodi med glavne naloge Socialistične zveze. Zato ni dovolj, da njene organizacije od časa do časa razpravljajo o tem vprašanju, marveč je potreben, da se z vzajnim političnim delom ne prenehoma borijo za socialistično vzgojo naše mladine v soli in izven nje, da zategadel dejavno in neposredno pomagajo mladinskim prosvetnim, telesnovogojnim drugim organizacijam. Prav posebno pa mora biti njihova pozornost posvečena Društvu prijateljev mladine in jim nuditi vso pomoč tako moralno, organizacijsko in materialno.«

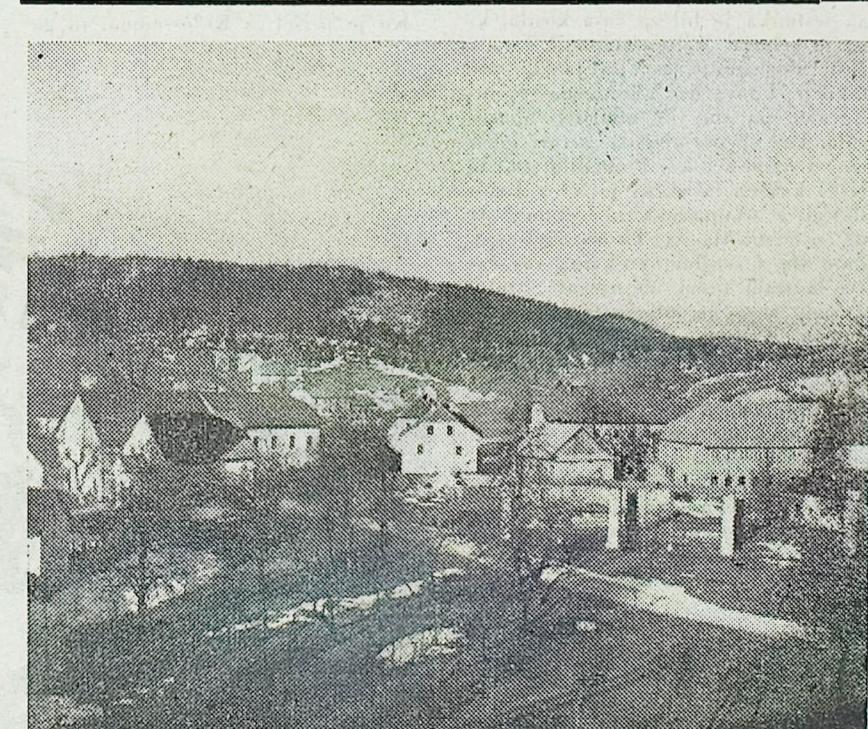
V Postojni je v zvezi s to točko predaval v okviru Ljudske univerze sekretar okrajnega komiteja ZKS tovariš Matevž Hace. Poudaril je, da to velja posebno za vasi in da bi morale to imeti dobre učitelje. Občine naj bi dale čim več investicij za kulturno domove, za pospeševanje kmetijstva, živinoreje in sadjarje.

V temi zvezzi z vsem prej navedenim je primer, ki ga bom navedla v naslednjem:

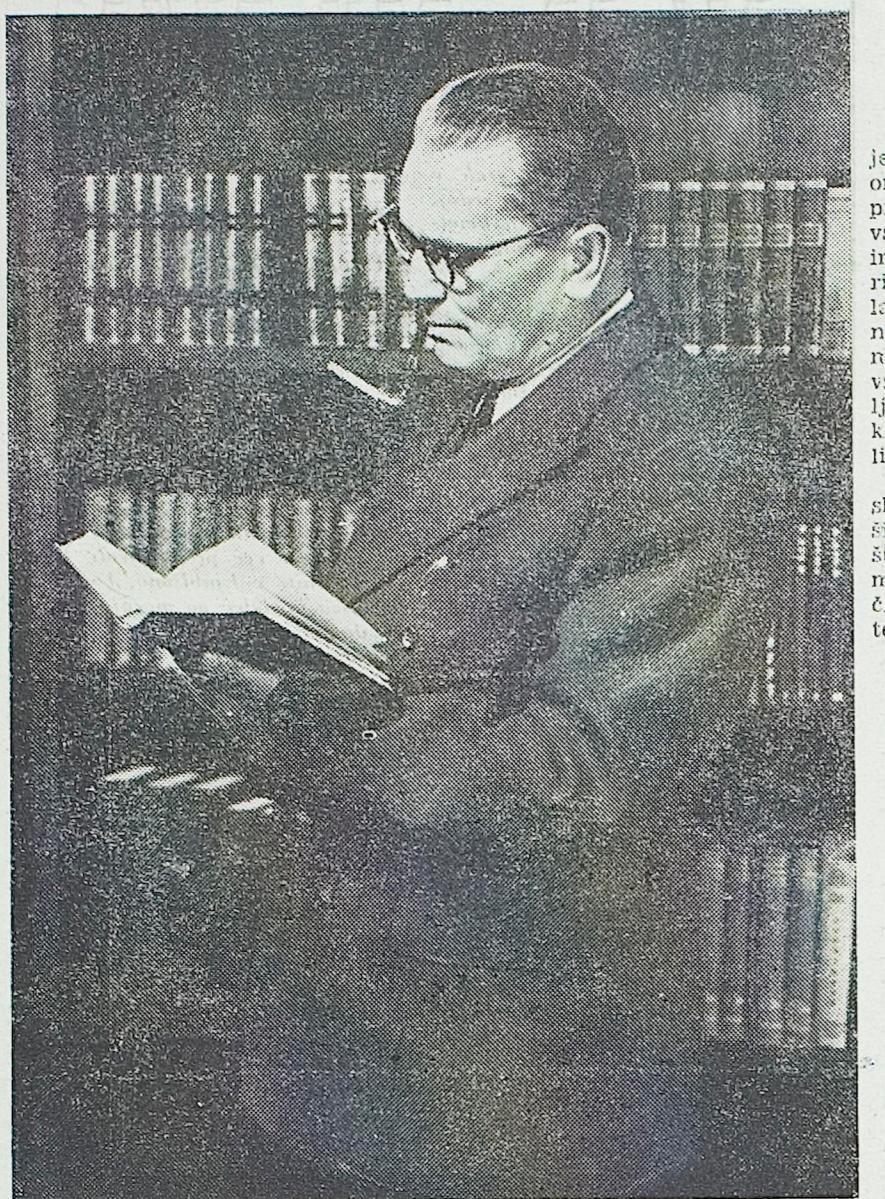
Solska upraviteljica iz Bukorja (Postojna) je z največjo težavo pridobila mladino za učenje igre. Večkrat je že obupavala, da ne bo uspešna, pa je z vzajnijo pridobito sodelovala. Naučila je igro, nekaj zborovskih pesmi in deklamacij, kar na vasi ni ravno lahka zadeva.

Sedaj pa nastaja vprašanje: Kje igrat? Nekateri so mnenja, da bo že sllo z dobro voljo, saj je občina obljubila 4 kubične metre desk za oder. Teh desk pa ni od nikoder! Predsednik je gotovo pozabil na obljubo, ali pa misli, da je že obljubo dovolj.

Zadeva je za učiteljico vsekakor zelo nerodna in prav nič manj za predsednika sveta za kulturo in prostoro na občini, ki nimata toliko besede, da bi ustregel najmanjšim zahtevam. Kam naj se tak učitelj potem še obrne, če hoče nekaj pokazati in doseči?

Godovič nad Idrijo v zadnjem snegu

Titova štafeta letalcev

Med najmlajšimi športi, ki jim je Titova socialistična Jugoslavija omogočila neslutn razvoj na napredku, je prav gotovo letalski. Po vsej državi so ustavnili aere-klube in takoreč iz nič ustvarili materialne pogoje za padalstvo, modelarstvo, jadranje in motorno letalstvo. Danes predstavlja letalstvo močno organizacijo, ki združuje in vrga v edino vse trdne in močne ljudi, ki osvajajo zraste višine in ki bodo v primeru potrebe tudi znati braniti našo domovino.

Tovariš Tito je pokrovitelj Letalske zveze Jugoslavije. Letala naših aero-klubov mu vsako leto v štafeti nosijo čestitke k rojstnemu dnevu. Edno večje stevilo članstva se vsako leto pridružuje tem čestitkam. Z letali, ki nosijo

štafetno palico, potujejo tudi vsa odprtia srca članov letalske organizacije, ki želijo velikemu sinu naše domovine še dolgo življene. Med njimi so tudi naša Primorska.

Letalski šport je pri nas še mlad, skoraj brez vsakih tradicij, in to velja še posebno za Primorsk. Letata pa smo napravili precej velik korak naprej v razvoju letalstva. Ustanovili smo letalski center za Primorsk, ki bo po svojem delovanju programu tehnično središče v koordinacijsko telo vseh primorskih aero-klubov za vzgojo novega letalskega kadra. Zanimalje za letalski šport se je na Primorskem občutno povečalo.

Letalska štafeta, ki je letos nosila čestitko tovariju Titu, je v naši republike začela svojo pot v Ma-

TITOVA ZMAGA

Ob rojstnem dnevu maršala objavljamo odломek iz X/I. poglavja Dedičeve knjige Jozip Broz Tito - Veselje in žalost zmag, v katerem nam kaže Tita kot državnika.

S seboj je vzel tudi Tigra. Po poti je letalo krožilo nad raznimi bogatimi, si je ogledal Cassino.

Tito je sedel sprejed pri pilotu, ki ga je vpravil, ali morda želi pilotirati. Pokazal je Titu osnovne obrame in predal v roke komandante da je vitez v letalu.

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisovemo letalom še Primorsko in pozdravimo vse Primorce, zlasti pa še člane letalskih organizacij, s katerimi smo preko našega letalskega centra tudi povezani. Tudi oni so se pridružili čestitkanu našim letalcem, jih mobilizirali, da so mi pomagali naprej. Srečno smo vso pošto prisnel na točko 20 in ko je po pokojni tovarisi Kričar odpiral, se mi je Matič-Matič posmehnil: »Ah, si jo le enkrat izkupil...«

Vsi ti spomini so mi preblisnilo možgane, ko svata letala mimo teh krajev, da sem zaviral vrat in horec ugotoviti, če se morda ne vidi tista hiša, ki mi je takrat nudila

zaključena, palici in čestitke pa so cakale v izložbi postojanskega Putnika, da jih letalo, ki je medtem počival v hangarju, naslednji dan ponese v Puli. To je zaradi zračnih vrtinjev in podobnih nevsečnosti, ki jih povzroča gorski masiv Ucke, najtežja etapa na poti.

Pri večerji nad Ajdovščino se od Cola do Premeje razteza področje, kjer je vsekamen spomenik in prica borbe primorskoga ljudstva za svobodo. Ves Trnovski gozd in dalje proti severu, kjer se je najprej zadržal stari slavneg devetega korpusa NOV, je posejan z grobovi. Ogranno sovražnikov je padlo na tem področju, pa tudi mnogo partizanov je tu našlo smrť. Folet je bil odločen za drugi dan, v tork, opoldne.

Nestrnpo smo zvečer čakali Tona, ki bo vozil letalo. Z njim se je najavil tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo. Pri večeri smo se z njima dogovorili, da midva s Tonetom dopoldne obisov

SREČKO KOSOVEL

27. maja 1926. leta je zahtevala smrt novo žrtev od slovenskega slovstva, največjo po Ketteju in Murnu: kraskega pesnika Srečka Kosovela. Ugasnil je komaj 22 let star, potem, ko se je šel pognal kvišku. Približno po petindvajsetih letih se je ponovil tragičen primer, da je v etvu mladost omahnil pristren pesnik. Ob njegovi smrti so ga pobliže poznali le njegovi prijatelji, pa še ti ne popolnoma, ker je Srečko svoje stvari skrival pred svetom, kakor da se boji zanje.

Odkrili so pesnika njegovih prijatelj takoj po smrti in razdali slovenskemu narodu njegovo bogato zapuščino. Vzljubili so ga ne samo kraški in primorski ljudje, za katere je pesnik poimenoval domrilo v suženjstvu, pač pa vsak Slovence je bil ponosen nanj. Krajevi so posebej so pesniku izkazali morda največjo čast, da so eno od svojih vojaških enot v Narodnoosvobodilni vojni imenovali po njem. Njegova pesem, ki je šla na Kras, kakor ustno izročilo, od ust do ust, je kakor Torkarjev oreh obrodila dober sad in ni bila več pesem zatiranja in muke, postala je pesem upora in zmagovalja.

Rodil se je Srečko v Sežani 18. marca 1904. Ljudsko šolo je obiskoval v Tomaju, kjer je bil oče Anton, doma iz Višavškega, učitelj. V Ljubljani je dovršil gimnazijo in se vpisal na filozofska fakulteto. Ob koncu univerzitetnega studija je začelo njegovo zdravje pojemati tako, da je zaradi pomaganja hudo zbolel in legel. Ko je boliko ozdravel, da je lahko potoval, je odšel domov na Kras in kmalu zatem umrl v Tomaju.

Srečko je bil prištev Primorec po duhu in telesu. Mešanica tolminsko-vipavske krvi je določila tudi elemente njegovega značaja. Bil je skromen, vase zaprt in tih, toda do skrajnosti občutljiv za najmanjšo krivic.

Svetovna vojna je mlademu srednjosolemu odkrila marsikatero stvar, ki bi je ne bil tako hitro spoznal, če bi živel v normalnih razmerah. Med drugim se je po končani vojni raznetil v Italiji nacionalni šovinizem, ki je privadel na krmilo fašistično stranko. Takrat je slovenski besedi odklenkal. Za tistega, ki je bil rojen na Primorskem, a je živel v Jugoslaviji, je bilo dvakrat hudo. Mladina, ki je študirala v Jugoslaviji, je bila Italijanom že posebno sumljiva, ker se ni hotela odpovedati materinem jeziku in nacionalni zavesti.

Vse to je moral preizkusiti na lastni koži tudi Srečko Kosovel. Kadars se je odpravljali domov, ni nikoli vedel, če se bo vrnili, ali bo končal v zaporu. Vse to pa ga je še z večjim hrepnenjem pripeljalo na dom in na ožjo domovino, kjer so se iz dneva večale nacionalne, jezikovne a tudi socialne krivice njegovih rojakov. Tam, kjer čuti novaden človek eno bolečino, čuti pesnik dvojno, trojno bolest. Tega ni mogel izraziti drugače kakor s pesmijo.

Njegove pesmi opevajo Kras, nje-

Srečko Kosovel:

STARCA ZA VASJO

Lačni otroci ležijo na senu, burja vihra skozi lino pod nizkim, sivim čelom hiše — noč je pokrila ravnino.

Mali sanja: droben krompirček, ne eden — polna skleda. Tiho stopa za temno vasjo raztrgana sivka Beda.

Drugi sanja: krompirček v oblici mrzle ročice ogreje. Tiho stopa za hišami in se ledeno zasmeje.

Tretji, četrti in peti in vsi — tisoč in več — jaz ne morem spati. Ničesar nimam in vendor mislim: vse, o vse bi vam moral dati!

govo kamenito priredo z gmajnami, bori, lipami in topoli, z lastovkami in brinavkami, a tudi kraškega človeka, ki se telesno muči na svoji zemlji in zraven tega trpi. Z vso strastjo in mladostnim ognjem je oznanjal odklon od blapčevstva in proti njemu propovedoval upor. Napovedal je boj krivici in nasišju, boj za izboljšanje in preroditev človeka.

Spoznał je, da je družbeni red nje- govega časa zgrešen in krivičen, ter je zahteval, da se zamenja z novim boljšim, ki bo pravičen za vse ljudi, ki bo videl v slehernem človeku človeka. To je seveda težko, skoraj nemogoče doseči po naravnih potih. Priči mora potres, revolucija, da se z enim mahom spremeni razmere. Takrat je slovenski besedi odklenkal. Za tistega, ki je bil rojen na Primorskem, a je živel v Jugoslaviji, je bilo dvakrat hudo. Mladina, ki je študirala v Jugoslaviji, je bila Italijanom že posebno sumljiva, ker se ni hotela odpovedati materinem jeziku in nacionalni zavesti.

trideset tisoč funtov. Pet in dvajset let sem govoril, da bo Tom končal v jarku. Videli bomo, kako mu bo to všeč. Videl bo, kaj je bolje: delati ali pasti lenobo!

Ubogi George! Smilil se mi je. Vprašal sem ga, ko sem takole sedel poleg njega, kakšno podlost je napravil Tom. George je bil očitno zvornemirjen.

»Veš, kaj se je zgordilo?« me je vprašal. Bil sem pripravljen na najhujše. Mislil sem, da je končno le

prišel policiji v roke. Georgu pa je komaj uspelo, da je spregovoril:

»Sam veš, da sem vse življenje pridno delal, dostenjo in pošteno sem živel. Po trudopelnem delu imam pravico na mirno življenje do konca svojih dni. Živel bom od svojih prihrankov. Vedno sem vršil vso dolžnost tam, kamor me je postavila previdnost.«

»Res je.«

»Ne moreš oporekat, da je bil Tom len, nekoristen, nevreden in nečasten lopov. Ce bi bila kje kakš-

pesnik našega Krasa

postavil življenje na noge, pravice osnove in ustvaril za vse ljudi enake pogoje.

Zaradi teh svojih misli in teh svojih borbenih gesel so se kraški boriči med NOB zbirali v brigadi z ujetnikom imenom dezerterji iz italijanske vojske so že v Afriki pred povratkom v domovino osnovali pevski zbor, ki je sklopa Jugoslovanske armade nesel slovensko narodno in partizansko pesem po vsej Jugoslaviji in tujino.

Vse to dokazuje, da obseg Kosovelo ime političen in kulturni program, kar je popolnoma v skladu z njegovim življenjem in delom.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE V KOPRU

Malokomu je znano, da deluje v Kopru lutkovno gledališče, ki je imelo letos že nekaj predstav. Še manj pa je znano, da vodijo gledališče džaki, ki so lani dobili nekaj smerne od tov. Slavka Hitija in potem začeli na svojo roko. Sami igrajo, režirajo, pripravljajo kostume, električno napeljavajo in kar je še potrebno. Posebno se je gledališče priljubilo najmlajšim, ki vedno napolnijo malo dvorano v dijaškem domu da zadnjega kotička.

Ceprav so džaki vse napravili skoro iz nič, so vendor uspeli predstaviti že dve igni: »Jurček in trije razbojniki in «Koren lečen», v kratkem hodo uprizorili »Žogico nogice«. Torej vidimo, da so poleg učenja in šolskega dela v enem šolskem letu dali tri dela.

Ne moremo govoriti o skromnem delu džakov s pretrdlimi kritičnimi besedami, ker moramo vedeti da razmere in pogoje, v katerih delajo, vendor je potreben povestiti, da včasih lutke preveč plešejo po odru. Opaziti je, da se tudi to nekaj popravilo od predstave do predstave. V glavnem pa so uspeli in nam že dosedanji uspehi pričajo, da so na dobrati poti.

Mislim, da mladi igralci, ki delajo brez finančnih sredstev in se vse leto tako nesobično žrtvovali, zaslужijo priznanje. Odgovorni prosvetni forum naj bi jih nagrađil s kakim primernim darom. Naj navedem le nekaj imen »naših lutkarjev«, kot jih džaki med seboj imenujejo: Marcel Stefančič, Darij Valentič, Tič Janež, Logar Borut, Silvo Pučer, Ana Toškan, Ana Kaligarič in drugi.

P.H.

na pravica bi moral biti na prisilnem delu ali v ubožnici.«

»Res je.«

Georgov obraz je oblila rdečica. »Pred nekaj tedni se je zaročil z neko žensko, staro prav toliko, da bi mu lahko bila mati. No, in zdaj je umrla in mu zapustila vse svoje premoženje: pol milijona funtov, jahto, vilo v Londonu in hišico na deželi.«

George Ramsay je s pestjo udaril po mizi:

»Rečem ti, to ni pošteno, to ni pošteno. Prekleti, da ni!«

Nisem krov, toda planil sem v smeh, ko sem gledal Georgov besedni obraz. Tako sem se smejal, da bi skoraj padel pod mizo.

George mi tega ni nikdar oproutil. Tom pa me večkrat povabi na prvočrtno večerjo v svojo čudovito vilu na Mayfairu in zgodil se, da si sposodi od mene kako malenkost, kar pa je zdaj le še moč navade. Toda nikdar to posojilo ne preseže zlatnika!«

Ljudska pravica spet dnevnik

S 1. junijem bo začela izhajati »LJUDSKA PRAVICA« spet kot dnevnik, in sicer kot

Slovenska izdaja »BORBE«

Ta novi dnevnik bo prinašal obilo zanimivih, poučnih člankov in vesti, tako iz inozemstva, kjer ima »Borba« številne dopisnike in sodelavce, prinašal pa bo tudi zanimive prispevke iz vseh delov države.

S tem, da bo »Ljudska pravica« izhajala dnevno kot sestavni del »BORBE« v slovenskem jeziku, bo objavljala najvažnejše članke in vesti iz tega našega centralnega glasila, približno polovico prostora pa bo zavzemalo gradivo iz življenja v Sloveniji. Ni nam treba posebej poudarjati, da bo novi dnevnik imel stalne zanimive rubrike, kot so komentarji, dnevana kronika, pisma uredništva, zanimivosti iz znanosti in tehnike, roman v nadaljevanjih, žensko in mladinsko stran in podobno.

Slovenska »BORBA«

bo izhajala dnevno v precejšnjem obsegu, in sicer na 8 do 16 straneh. Mesečna naročnina bo 250 din, posamezna številka pa bo veljala 10 din.

Prepričani smo, da bo slovenska »BORBA« vsakogar zadovoljila, zato se takoj naročite nanjo. Postala vam bo najboljši prijatelj in vam pomenila dragocen stik s svetom ter dajala vendo pravo podobo našega gospodarskega, političnega in kulturnega življenja.

Naročila naslavljajte na upravo »Ljudske pravice« — slovenske izdaje »Borbe«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2, poštni predal 42.

PRODOREN USPEH RAZSTAVE V IDRIJI

Letošnji delavski praznik so v Idriji proslavili zelo svečano. Dolga dopoldanska povorka se je ustavila na Dolinici, kjer je predsednik rudniškega sindikata tov. Kokalj pozdravil številne udeležence in podal besedo tov. Regentu, ki vsako leto prav rad pride med naše rudarje, da z njimi obudi spomine na prve delavcke borbe, ki so bile prav v Idriji zelo živahne.

Osrednja točka letošnjih proslav pa je bila vsekakor velika razstava zgodovine idrijskega rudnika življenja srebra, ki je bila prirejena v rudniški dvorani. S slikami, predmeti in grafikonoma ter starimi načrti je bil nazorno podan celoten razvoj rudnika od vsega začetka do današnjih dnevnih. Pozdravni nagovor je imel ravnatelj idrijskega mestnega muzeja, ki je pozdravil številne predstavnike oblasti in drugih muzejev, ravnatelj rudnika pa je nato otvoril razstavo s kratkim nagovorom. O lepi urejene razstave, za kar gre največja polihvala tov. Janku Trostu, se je kmalu raznesel glas in skoraj ni bilo domačina, ki bi je ne bil obiskal. Tem so se tekmo tedna priključile tudi številne šole in tudi precejšnje število tujevcov, tako, da si je razstava ogledalo skoraj 4000 ljudi. Po seboj tujevi so bili zelo navdušeni in niso stedili z zelo laskavimi izjavnimi. Ta razstava pa je seveda šele odprla okno v še popolnoma neraziskano in na začetku celo važno panogo zgodovine, v tehniko in rudarstvo, kjer imamo vsekakor večje tradicije, kakor se na splošno misli. Člani mestnega muzeja in tudi drugi znanstveniki bodo sedaj imeli na razpolago obilno gradivo, ki ga bo treba zgodovinsko obdelati in osvetlit. Ko smo v Idriji ustanavljali muzej, se je splošno govorilo, da skoraj ne bomo imeli kaj razstaviti, sedaj pa tem kratkem obdobju pa imamo že skoraj skrb, kam bomo ves zanimivi zgodovinski material spravili, ker bo poslojje kmalu premajhno. Dela na muzeju v znesku okoli 2 milijonov so bila sedaj oddana Zigradu iz Idrije, tako da lahko upamo, da bo idrijski muzej že prihaja leta otvoril svoje razstavne prostore.

Čisti dobiček prireditve je namenjen za nabavo spominske plošče padlim učiteljem Merviu in Šinkovcu, ki sta padla kot talca leta 1942. S tem se bo proustila in učiteljstvo vasi Otave oddolžilo spomini učitelja Merviča, ki je služeval na Otavah že od leta 1933. Ustanovil je že takoj od prihoda pravno društvo in to pod težkimi pogoji. Učel in uprizoril je težke igre kot »Krivoprisečnike« in »Verigae. Znal je lepo oblikovati življene prispevke na vasi in je veliko prispeval pri gradnji nove šole na Otavah. Z odprtanjem spominske plošče, ki bo v nedeljo 17. maja, se bo ljudstvo oddolžilo ljubljinama učiteljevima za veliko delo, ki sta ga opravila v korist ljudstva. Anton Purkart

Strajnar Alojz

»Gospodar« na odru prosvetnega društva Otave

Na Otavah smo uprizorili prejšnji teden trodejanko »Gospodar«. Ljudje so z veliko udeležbo dali priznanje igralcem in režiserju tovarišu Stritihu, ki je vsestransko pozrtovan in je tudi sam nastopil v vlogi Mihe. Polovica igralcev je bila prvič na odru in so pokazali velike sposobnosti in veselje do kulturno-prosvetnega dela.

Cisti dobiček prireditve je namenjen za nabavo spominske plošče padlim učiteljem Merviu in Šinkovcu, ki sta padla kot talca leta 1942. S tem se bo proustila in učiteljstvo vasi Otave oddolžilo spomini učitelja Merviča, ki je služeval na Otavah že od leta 1933. Ustanovil je že takoj od prihoda pravno društvo in to pod težkimi pogoji. Učel in uprizoril je težke igre kot »Krivoprisečnike« in »Verigae. Znal je lepo oblikovati življene prispevke pri gradnji nove šole na Otavah.

Z odprtanjem spominske plošče, ki bo v nedeljo 17. maja, se bo ljudstvo oddolžilo ljubljinama učiteljevima za veliko delo, ki sta ga opravila v korist ljudstva. Anton Purkart

Kovačev študent v Tolminu

Sindikalna podružnica SGP »Standard« je priredila Kovačev študent. Scenarij in režijo je vodil akademski slikar Rudi Kogej, orkester pa je igral pod vodstvom profesorja Žnidarja. Orkester in pevski zbor, ki je pel razne vložke narodnih pesmi, sta svoji vlogi zelo dobro izvedla.

Čriček in mravlja

(Nadaljevanje s 7. strani)

Tako je Tom dvajset let sodeloval pri stavkah dirk, igral za denar in dvoril najlepšim ženskam, se lepo oblačil in jedel v najdražjih restavracijah. Vedno je izgledal svež in mlad; čeprav je imel šest in štiri deset let, mu jih nihče ne bi prisodil več kot pet in trideset. Bil je nenavadno zabaven, čeprav ste vedeli, da zasluži vese prezir. Bil je vesel in poln sramna in nikdar mu nisem posodil petdeset funtov, ne da bi občutil, da sem njegov dolžnik. Tom Ramsay je poznal Toma Ramsaya. Niste sicer mogli odbaviti njegovega potetja, toda prezirati ga tudi niste mogli.

Ubogi George, samo leto dni starejši od svojega zapravljivega brata, se je od teh skrbiv zelo postoral. V petindvajsetih letih ni imel nikdar več kot petnajst dni dopusta. Vsako jutro je bil že ob pol desetih v uradu in ga nikdar zapustil pred šesto uro. Bil je pošten in marljiv, imel je dobro ženo, ki je ni nikdar varal, niti v misli

ROMMELOV ZAKLAD

DVESTO MILIJARD LEŽI NA DNU MORJA — LOUIS BORDET. ČLOVEK, KI ŽE PET LET ISCE POTOPLJENI ZAKLAD NA KORZIŠKI OBALAH — RESNICA ALI FANTAZIJA? — TAJINSTVENI SESTANEK V BASTIJI — NEUSPEH FRANCOSKE EKSPEDICIJE.

Sest zabojev čistega zlata — skoraj dvesto milijard so potopili po Rommelovem ukazu. Če naj bi zaklad postal tistega, ki je vložil največ truda, da ga najde, bi ga moral dobiti Louis Bordet, kajti v štirih letih se je potopljal v morje obali Korzike več kot dvesto krat. Oskrbel si je potapljaško obleko in preiskal peščeno dno, vsak podmorski griček in greben, vsak ovinek, vse v upanju, da bo našel potopljeni zaklad.

Toda ta »mastonik plen lovi več refelektantov. Pred kakim tednom že angleška ladja »Ciganska zaročenka« zapustila pristanišče Antibes ter odplopla proti zalivu Bastia. Ekspedicijo vodi inžinjer Henry Helle, ki svojih namenov prav nič ne skriva.

Cudna moč Rommelovega zaklada... Pet let že več skupin raziskovalcev najpazljiveje preiskuje morsko dno. Porabili so za to že več milijonov in zdaj se tisti, ki so dali denar bojijo, da jih ne bi kdaj prehitel. Le Louis Bordet se ne boj! Pravi, da bo zaklad našel on, ker ve, kje je potopljen.

V noči med 17. in 18. septembrom leta 1943 je bil Louis Bordet v grupi korziških »maquisardov« (člani korziškega uporniškega gibanja) v majhni, asi Poretta v zalivu Bastia. Zavezniško letalstvo je bombardiralo nek nemški konvoj, ki je plul proti Italiji in katerega položaj so »maquisi« po radiu sporočili Angležem. V luži bomb je Bordet v trenutku videl konvoj brez zastave in brez vsakega drugega znamenja. Najprej je mislil, da gre za skrivno izkrcanje, toda potem je zapazil, kako ljudje z ladje metajo nekaj ogromnih zabojev, ki so padali v morje in vzdigovali velike, penaste valove. V tem je vodja grupe Bordeta poklical in ta je vso epizodo pozabil.

Toda več let pozneje, je poskušal Bordet odkriti točen položaj ladje v tisti noči. Teren okrog Poretta pa je bil po mnogem bombardiranju zelo porušen in težko se je bilo orientirati. Najprej je preiskal morsko dno in tokove v zalivu Bastia. Ugotovil je, da zklad ne more ležati globlje od 50 metrov, torej ga lahko brez težav najde zdrav človek, opremljen z avtomatično potapljaško obleko. Po njenem računu bi moral biti v rokavu reke Golo, majhne reke, ki neprestano nosi v morje velike količine peska. Bordet je vedel, da ima vsak zabol deset metrov dolgo vrv, na koncu katere je plutovina. Ko se je tretjega dne hotel vrnil na površino, je opazil prvo plutovinu. Ves se je tresel od vznemirjenosti, ko jo je prijel. Takrat pa je začutil silno bolečino, ki mu je paralizirala nogo. Krit mu je za-

čela teči iz rane in moral je ven. Potem se je potopil njegov prijatelj in doživel so veliko razočaranje: v zaboju so bili papirji in dokumenti neke angleške ladje, kar je bilo celo označeno v podrobnihi pomorskih kartah.

Bordet ni obupal. Od pomorskih posadk, ki so jih po Hitlerjevi odredbi postrellili v Italiji, sta še živa mornar Peter Fleig in novinar Jahn Godley. Bordet je našel Fleiga ravno, ko je pripravljal ekspedicijo na račun francoske vlade. Leta 1948 sta imela Bordet in Leinoir, najboljši potapljač na Korziki, dogovorjen sestanke s Fleigom v Bastiji. Ko sta prišla tja, Fleiga ni bilo, le nek neznanec, ki je položil na mizo revolver in rekel prijateljsko:

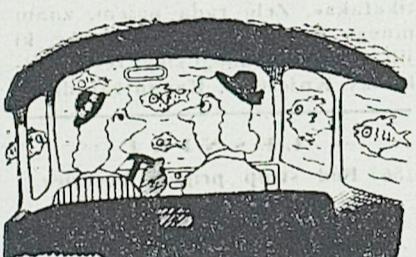
»Slišita, pustita to stvar pri mriu! in tudi Fleiga ne nadlegujta več! Sta razumela?«

Medtem je francoska ekspedicija doživila neuspeh. Po tem je Fleig izginil in nihče več ga ni videl.

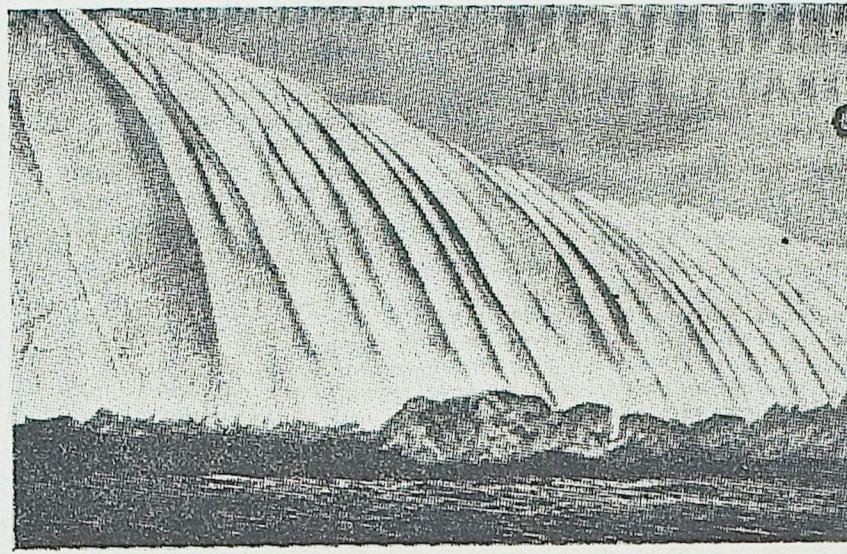
Bordet pa je z raziskovanjem nadaljeval. Odkril je ostanke neke nemške ladje, ki so se zasidrale v nevarnih pečinah. Celo zarjavelo orožje je našel. V Antibesu je imel Bordet nekega prijatelja, katerega je prosil, naj mu sporoči, karkoli bi zvedel v zvezi z Rommelovim zakladom. Le-ta mu je sporočil, da je zvedel za neko tajno listino, v kateri je opisana vsebina zabojev.

Sest zabojev je baje polnih zlata, draguljev in umetniških predmetov, ki so jih pokradli Zidom v Severni Afriki; v sedmem zaboju pa naj bi bile slike italijanskih slikarjev iz petnajstega stoletja in nekatere platna Picasso in Shagalla. Manj tolazilna pa je neka druga vest, ki trdi, da je Rommelov zaklad potopljen pri kraju Bonigacio, na skrajnem jugu Korzike.

Toda Bordet se v svoji fiksni ideji ni pustil omajati. Celo vest, da je neki bogati Amerikanec opremil ladjo »Ciganska zaročenka« in bo tudi iskal, ga ni zmedla. Odločil se je samo, da bo iskal še bolj natančno in da si bo nabavil novo potapljaško opremo. Te dni bo sel na nov podvig, na fantastično iskanje velikega podmorskega zaklada.

»Magda, veš, kar zdi se mi, da sva zgrešili pot!«

LAKOTA NA ŠVEDSKEM

EDINSTVENI SLUČAJ V ZGODOVINI NARODA, KI JE NAVAJEN NA BLAGOSTANJE

Zaradi stavke delavcev prehranske industrije in vsej njej sorodnih pango Švedska že nekaj dni trpi lakoto. V tistih redkih trgovinalah, ki so še odprtih, ni moči kupiti kruha, sadja, ne ribnih in mesnih konzerv, niti ne svežega mesa.

Ta situacija je pravi paradoxs za dejelo, ki je plavala v izobilju in miru, ki ni poskusila strahot in puščenjih obeh svetovnih vojn.

Vsi švedski državljanji so — najprej radovedno, pozneje pa vedno z večjo bojanijo — spremajali pogajanja, ki so bila pred stavko. Pred kakim mesecem dni je poskusila prehranbena industrija na Švedskem znižati svojim delavcem mezde, prav v istem času, ko je delavski sindikat zahteval povračanje za 10 kron (okrog 500 din) tedensko za moške in 12 kron za ženske. Razgovori so trajali štiri tedne in vladu je zmanjhotel ublažiti dve nasprotni stališči. Tako so v četrtek začeli stvarati mesarji, dve uri za njimi peki, potem delavci konzervne industrije, delikates in tovarne kvase. Po podatkih ministristva za delo stavka danes 3.500 mesarjev ter 28.290 moških in žensk iz različnih panog prehranbene industrije.

Ze pred stavko je prišlo na ulicah Stockholma ter drugih večjih mestih do prizorov velike panike. Legije žen so se gnetele po trgovinah z živiljenjskimi potrebsčinami ter v nekaj urah pokupile vse zaloge konzerv, prepečenca, piškotov, masla, kvase, zelenjave in sadja. Policiji je z veliko nuklo uspelo, da obdrži red in prepriči obračunavanje žen s trgovci, ki so po ukazu stavkajočih, zaprli trgovine. V številnih mestnih četrtih prestolnice so defilirale velikanske množice obeh spolov in protestirale proti vladu, ki je zavzela pasivni položaj med industrialeci in sindikati.

Od prejšnjega petka opazujejo do sedaj se neviden naval potnikov na železniške postaje: tisoči in tisoči Švedov odhajajo v bližnjo Norveško ter se vračajo s polnimi košarami živiljenjskih potrebsčin. V obmejni predele Norveške so navabili trgovci iz vse države ter pokupili vse razpoložljive prostore in barake, v katerih so improvizirali trgovine za svoje odjemalce iz Švedske.

Delavski sindikati so obvestili vlad, da bodo dovolili, da majhne ekipne delavcev proizvajajo živiljenjske potrebsčine za bolnice, za domove za stare in onemogle ter za vojaške in dijaške menze. Vlada pa vsake pol ure poziva prebivalce po radu, naj ne kopčijo živiljenjskih potrebsčin pa ne potrebnem, ker se bodo razmirevrali kmalu uredile.

Toda kljub temu ljudje v Stockholmu pesimistično gledajo na možnost mirne rešitve.

ZASLIŠEVANJE

Kakor vemo, večina evropskih držav ni prav naročeno sprejela novacnega zaslivanja, ki ga izvaja ameriški urad za priseljence. Na podlagi odredb MacCaranovega zakona ne izpraša ta urad do kosti samo priseljencev, ampak celo naradne obiske valce in turiste o njihovem političnem prepricanju.

Kako so Angleži reagirali na to ameriško prakso, nam pokaže naslednje zaslisanje, ki ga objavil znani angleški publicist Stephen King-Hall v svojih National News Letters in zaradi katerega so se v Londonu prisreno nasmejali. Zaslivanje naj bi bilo pri izstopanju na ameriška tla.

Ameriški uradnik urada za priseljence (ki ga bomo kratko imenovali A): »Ali ste bili kdaj v Rusiji?« Angleški obiskovalec (imenovali ga bomo B): »Semi.«

A: »Kaj ste tam iskal?«

B: »Obiskal sem gospoda Stalina.«

A: »Ali je bil ta obisk privatnega ali političnega značaja?«

B: »Političnega.«

A: »Ali ste kdaj sodelovali s Stalinom?«

B: »Sem. Skušal sem mu pomagati, kolikor je to bilo v moji moći.«

A: »Ali je bil to pomoč?«

B: »Da, zelo.«

A: »Ali mislite, da bi mu trda predla, da mu niste nudili te posmoči?«

B: »Zelo verjetno, da bi. Izvolite mogoče cigaro?«

A: »Ne, dokler zaslisanje ni končano. Ali ste bili kdaj radikal?«

B: »Da, v prvih letih dvajsetega stoletja. Pozneje sem se odločil drugače.«

A: »Ali mogoče podpirate kakšno obliko vladavine, ki je ameriškemu načinu nasprotva?«

B: »Podpiram.«

A: »Kakšno obliko?«

NA SODNIJU

»Torej, obtoženec, udarili ste svojega gospodarja s kladihom po glavi in zdaj nas hočete prepricati, da vam je to on sam ukazal. Kako morete pripovedovati take neumnosti?«

»To ni neumnost! Gospodar mi je dobesedno rekel: zdaj bom vzel podkrov izognja in ko ti pokimam z glavo, udari po njej!«

NA SODNIJU

»Torej, obtoženec, udarili ste svojega gospodarja s kladihom po glavi in zdaj nas hočete prepricati, da vam je to on sam ukazal. Kako morete pripovedovati take neumnosti?«

»To ni neumnost! Gospodar mi je dobesedno rekel: zdaj bom vzel podkrov izognja in ko ti pokimam z glavo, udari po njej!«

vek, štiri in pol stopinje Celzija in da je, zaradi kemičnega razpadanja grezi, višja kot v gornjih plasteh morja.

Izgleda, da je naša odprava imela, razen tega, da smo se malo razgibali na dnu oceana, še neki določen namen. Slišimo namreč tudi v lov na hrano. Videl sem od časa do časa, kako so naši spremljevalci svoje zaostrene palice hitro zasajali v tla ter vsakokrat izvleči nabodenovo veliko, rjavo in plospnato ribo, ki je v velikih množinah ležala tako globoko zarita v gnezdu, da jo je samo izvezbeno oko moglo odkriti. In tako so kmalu vsakemu od teh malih ljudi ob boku bingljale dve ali tri velike ribe. Scanlan in jaz sva se kaj kmalu ipričula temu načinu ribolova in ujela vsaj po nekaj rib. Maracot je bil edini, ki je hodil kot v snu, zaverovan v krasote oceana okoli sebe in je imel nekakšne dolge ter zamaknjene samogovore, ki jih nismo slišali, pač pa smo jih lahko opazovali po zmrzovanju njegovega obraza.

Na prvi pogled se nam je zdelo vse enolično, vendar smo kmalu prišli na to, da so te sive planjave menjale često svojo obliko delovanja globokomorskih struj, ki so se kot podvodne reke vle skozi njih.

Ti tokovi so rezali kanale v mehko blato in odkrivali spodnje plasti morskega dna. Tlo teh kanalov je bilo iz trdne gline, ki pokriva vso površino oceanskega dna, in leta so bili nagosto posejani z belimi predmeti, za katere sem mislil, da so školjke. Ko pa smo natančneje pogledali, se je izkazalo, da so to bile ušečne kosti kitov in zobje morskih psov ter drugih morskih počasti. Eden izmed teh zob, ki sem ga pobral, je bil dolg čez trideset centimetrov in smo bili lahko zadovoljni, da takoj počasno živi le v zgornjih plasteh oceana. Po Maracotovem mnenju je bil to zob neke ogromne in krvoljube mečarice. Spomnil nas je na izjavo Mitchella Hedgesa, ki je dejal, da so celo najnevarnejši morski psi, ki jih je kedaj uvel, imeli na svojem telesu brazgotine, ki so dokazovale, da so včasih naleteli na večja in nevarnejša bitja, kot so bili oni sami.

V oceanskih globinah je neka posebnost, ki napravi močan vtis na opazovalca. Kot sem že rekel, se tam iz po-

10

Prve dni se mi je vse to zdelo tako daleč, kot kakšna pokrajina na mesecu, in še sedaj se je v meni začela porajati nekakšna meglena in negotova nada, da jih bom vendarle enkrat spet videl.

IV.

Bilo je nekaj dni po našem prihodu, ko so nas naši gostitelji ali pa ječarji — včasih res nismo vedeli, kako bi jih nazvali — vzeli s seboj na izlet po dnu oceana. Šest jih je bilo z nami, med njimi tudi poglavar Manda. Zbrali smo se v istem vhodnem prostoru, kjer so nas bili najprej sprejeli. Sedaj smo imeli možnost, da si ga natančneje ogledamo. Bil je to zelo prostran prostor, najmanj trideset metrov dolg in širok in njegovih ravnih zidov vstopa v dno oceana. Dolga vrsta klinov, z nekakšnimi znaki, ki so po mojem mnenju bili številke, se je vleka okoli vsega prostora, in na vsakem od teh je visel oklep od prozorne steklovine ter poleg njega po en par narančne baterije, ki je služila za dihanje. Pod je bil iz kamnitih plošč, v katere so stopinje mnogih pokolenj izbrusile vdolbine in v katerih se je sedaj nabirala voda. Ves prostor je bil močno razsvetljen s fluorescentnimi cevmi na stropu. Nataknili so nam naše steklaste oklepe in vsakemu so še dali v roko močno, na koncu zaostreno in od neke lažke kovine narejeno palico. Nato nam je znani Manda

Vzgojno zanemarjeni otroci v ospredju družbene skrbi

Ne bomo držali križem rok, ampak bomo poskušali narediti iz njih koristne člane družbe

Navedno beremo o tem, kako naj otroke vzgajamo, kako naj jih hranimo in negujemo. Bolj redko pa beremo o vzgojno zanemarjenih otrocih, za katere se starši ne zmenijo ali pa staršev sploh nimajo. Povedali vam bomo dve resnični zgodbji o takih dečkih. V življenju boste morda kdaj naleteli na take primere, pa se spomnите teh zgodb. Mogoče vam bodo pomagale iz zadrege!

DEČEK, KI JE DVANAJSTKRAT UŠEL IZ POBOLJEVALNEGA ZAVODA

Petnajstletni Mihovil je jokal, ko so ga vzojitelji obiskali v zaporu okrožnega sodišča. Zmršen, nerazvit za svoja leta, toda izredno inteligenčen in bister fant, je prelival spokorniške solze, ko se je po svojih avanturah znašel v zaporu.

Mihovil je eden izmed tistih dečkov, ki so bili kot majhni otroci v dneh vojne prepričeni sami sebi in vsestranskemu vplivu ulice.

Sola je prišla prepozno, nanj ni mogla več vplivati. Mali Mihovil je bil vedno v razredu le za zgago. »Če je učitelj odšel iz razreda, sem šel za kateder, imel predavanje in v dnevnik pisal »cevkek tistim otrokom, ki mi niso bili všeč«, se spominja deček svojih porednosti iz prvega in drugega razreda ljudske šole, čeprav je od takrat preteklo že šest let.

»Nobena kazen ni nanj vplivala, oviral je delo v razredu in prisiljene smo bili, da ga izključimo,« pričuje učitelj.

Tako so ga leta 1950 poslali v nek dečji dom. Tam je bil eno leto, potem pa je šel v poboljševalni zavod.

»V veliki sobi nas je bilo 20,« pripoveduje Mihovil, »in odločili smo se, da bomo ušli. Stanovali smo v tretjem nadstropju. Bilo je sicer visoko, toda na hodniku bi nas opazil vzgojitelj. Izkoristili smo žleb, ki je bil ob oknu in tako se

nas je spustilo po njem petnajst. rešitev bi bila najti pot do zaprtih vrat njegove duševnosti. Ravnati je bilo treba z njim kot z odraslim človekom. In res, Peter je spregovoril!

Mihovil je še preplaval reko, da je prišel do železnic; pod klopjo drugega razreda se je odpeljal. To je bil njegov prvi beg iz poboljševalnega zavoda. Čez en mesec so ga poslali nazaj, toda ušel je še dvanajstkrat od leta 1950 do 1952.

Po dvanajsttem begu je našel družbo — nekega Franja. Rabila sta denar za hrano, za kino, za cigarete in zato sta začela z vloni in krajo. Mihovil je bil v tem že verziran, saj ni bilo prvič. Začela sta pri sadju in raznih predmetih na trgu, potem so prišli zajci, kure, pa gume od motorja in razno drugo. Vlomi in kraje so bile vedno bolj pogoste, posebno po hotelih. Tako se je zgodilo, da v mestu ni bilo dneva, da ne bi nekому kaj zmanjkalo.

Tako daleč je prišel petnajstletni Mihovil. Postal je vlomilec, čeprav celokupna vsota ukradenih stvari ni bila velika. V zaporu se je vedel zelo spokorniško, jokal je in prosil, toda večkrat je poskušal tudi pobegniti. Ali so iskrene njege sole in prošnje, nai ga pošljeno v sole, da bi se naučil kakobrti? Dvanajstkrat je že ušel iz poboljševalnega zavoda, kjer bi se obrti lahko naučil, dvanajstkrat je že prosil odpuščanja in oblubil, da se poboljša, pa je vedno oblubo prelomil. Ni sprejal pomoči, ki mu jo je nudila družba. Kljub temu pa ga tudi zdaj družba ne bo zapustila, ampak mu bo ponudila roko in poskušala narediti iz njega dostenjega člena svoje skupnosti.

ZGODBA O PRVOSOLCU PETRU

Peter je bil tenak fantič, prijetnega obraza in živih oči. Čeprav je bil nadarjen, ni v šoli kdovekaj napredoval. Bil pa je seveda med tistimi, ki so vedno delali nemir in nered. Od časa do časa je v šoli manjkal in potem prinašal sumljiva opravičila. Nekoč pa je izostal celih 14 dni. V solo je prišla Petrowa mati. In takrat so se odkrili začuda veliki grehi mladega človeka.

Peter je najbrže pobegnil čez mejo, zvabil s seboj še dva tovarša iz sosedstva, vzel s seboj novo obliko, izmakinil materi 500 din, nedolžnemu sosedu pa cel tisočak. Mati je bila videti obupana in močno v strahu. Bala se je neprilik in zato je hitela praviti, da je fant čudaške narave, naprtila mu je celo trditev, da je nenormalen. Baje ga po več dni ni bilo domov in mati ni od njega nikoli zvedela, kje je bil in s čim se je hranil.

Toda miličniki so malega begunca kaj kmalu pripeljali nazaj. Zaslivanje je bilo precej kočljiva stvar, kajti fant je že v šoli pokazal, da je trmast in na vsa vprašanja je trdrovatno molčal. Kaj storiti s takim zakrnjencem? Edina

Med drugim so pretresli tudi pereče vprašanje pomanjkanja babic v okraju. Na 32.209 prebivalcev je samo 15 babic, od teh pa je 7 takih, ki so pred upokojitvijo. Poteg tega niso sorazmerno razmeščene, tako da imamo v celotni istrškem predelu okraja le eno razmeroma dobro. Vprašanje babic pa bomo rešili le s šolanjem novih iz vrst domačih dijakinj, za kar bomo morali v bodoče posebno skrbeti, ker se ne moremo zanašati na pomoč s kadri iz drugih krajev.

Prav tako so sprejeli sklep, da se stavi okrajnemu svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko predlog, da nujno reši vprašanje stalne namestitve odgovornega človeka v referatu za zaščito matere in otroka na okraju.

Da bi se utrdilo delo vseh organov in množičnih organizacij, ki delajo po vprašanju vzgoje in zaščite naše družine, in vskladilo delo, se bodo v pripravah na teden matere in otroka vršile po vseh občinah razširjene seje občinskih socialno zdravstvenih svetov, katerim bo prisostvoval tudi član okrajnega iniciativnega odbora. Na te seje so vabljeni poleg članov predstavnikov vseh množičnih organizacij, zdravstveni delavec in učiteljstvo. Njihov namen je predvsem ta, da se na osnovi analize stanja v občini pristopi k načrtнемu in nenehnemu delu za izboljšanje razmer v pogledu vzgoje in zaščite naše družine ter k izvajanjju takih ukrepov, ki naj zagotovijo materi in otroku, tako v javnem kot v

Dr. M. K.

V gospodinjstvu po rabimo amoniak

Danes je prva skrb vsake gospodinje, kako čim več prihraniti in čim bolje razdeliti mesečne dohodek. Milo sodi med nujno potrebne, toda ne najcenejše predmete. Zato ga skuša gospodinja čim bolj izrabiti. Pri tem si lahko pomagamo z enostavnim, cenenim in dobrim nadomestkom — z amoniakom.

Amoniak rabimo navadno doma v raztopini ene žlice amoniaka za en liter vode. Steklenico z amoniakom meramo zaznamovati kot strup. Škodljiv je za kožo in nohte, zato moramo po delu z amoniakom roke dobro oprati v vodi, ki smo ji dodali nekaj kapljic kisa ali limoninega soka.

Pletene, volnene stvari ter stvari iz flanele in bombaža peremo v amoniaku takole: najprej v gosti milinci, ki smo ji dodali amoniak v razmerju, kot smo ga zgoraj povedali, potem pa izperemo v vodi, ki smo ji dodali kisa ali limoninega soka.

Amoniak uporabljam tudi za čiščenje madezev. Ker je amoniak alkalična spojina neutralizira kisline, to je razkrja madeže, ki so od različnih kislin, plesni ali joda. Prav tako razkrja tudi mastne madeže. Ce je potrebno lahko povečamo količino amoniaka na liter vode.

Ceprav danes v gospodinjstvu mila ne razmetavamo, vseeno vedno ostanejo manjši koščki. Lahko jih drobno zrežemo, dodamo vodi, v kaerri smo jih raztoplili, nekaj amoniaka in močno raztopino uporabljamo za ribanje, za pranje kopaličnih kadi, ploščic v kopalični itd.

Končno moramo imeti amoniak tudi v domači lekarni. To je najboljše sredstvo proti piku komarja, čebele in drugega mrčesa. Uporabljamo ga tudi pri lahni nezavesti; pet kapljic amoniaka v kožarcu sladke vode je dobro ponuditi pijanemu človeku, ki se takoj nato iztrenzi.

Ce imate srebrni jedilni pribor in vam je potemel, bo dovolj, če ga operete v vodi, ki ste ji dodali nekaj kapljic amoniaka. Pribor bo

V mrzlem amoniaku lahko lepo postal zopet lepe, bleščeče barve. Očistite glavnik. Svine sicer pravljoma ne smete prati v amoniaku, toda v nekaterih slučajih je le dovoljeno. Ce so na svilni obleki mastni madeže, dajte na madež malo amoniaka in ga pustite, da ta izhlapi. Tedaj dajte pod madež pivnik in ga polikajte s toplim likalnikom. Pivnik bo madež vpil in obleka bo čista.

* * *

Prazno steklenico, v kateri smo imeli olje, prav lahko pomijemo s pepelom. Natremo ga v steklenico, zalijemo ga nekoliko z vodo in vse skupaj položimo v lonec vode, nato pa na štedilniku počasi segrevamo in nato spet ohladimo. Dobro izčistimo in nazadnje umijemo steklenico še z mlačno milnico.

* * *

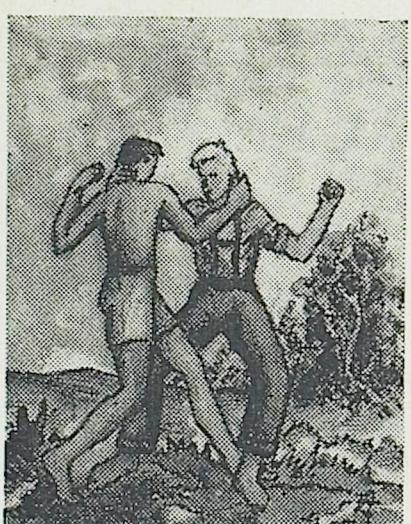
Ogledale čistite samo s krpo, namočeno v špiritu, kajti če ga perete z vodo, se nabira vlag na hrbtni strani ogledala in ga počasi uničuje.

Bela, pletena bluza s kratkimi rokavi in ovratnikom.

Med prijateljicami: »Včeraj si bila na koncertu; kaj si slišala?«

»O, slišala sem celo vrsto novih stvari! Ančka in Janez ne hodita več skupaj, Marija ima novega ljubimca, Sonja pa si je kupila prav smešen klobuk!«

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

BOLEČINE V PODPLATIH

(Nadaljevanje in konec)

Torej: bolečine v sprednjem delu stopal je pripisati prekomerni in nepravilni obremenitvi glavic stopalnih kosti zaradi prirojene ali še pogostote zaradi pridobljene slabosti sprednjega, prečnega stopalnega lokta.

Mnogo naših žena leta in leta trpi zaradi opisane bolezni. Premaša in molči. Zdravljenje pa je tako preprosto in uspešno. Ce ni kakšnih posebnih vidnih, otipljivih in težkih motenj v kosteh noge in če je bolečina značilna za prenapor in utrujenost — naša žena je ves dan na nogah — zadodča, da si napravimo mehko blazinico iz močno stisnjene vate ali gaze, kar naj bo veliko za oreh in to mehko kepicu damo tik zadaj ob dobro tipljivih glavicah stopalnih kosti, to je tik za najbolj bolčem mestom, v smeri proti peti, v sredini prečnega stopalnega lokta. To blazinico pričvrstimo s trakom obliža, ki ga tesno pripnemo preko stopala. Ta preprosti postopek nam prinese veliko olajšanje.

Velikost oziroma debelino blazinice pač ne moremo točno predpisati: poskusite in preizkusite. V težjih primerih bo zdravnik predpisal po meri napravljene vložke, ki bodo pravilno podpirali prečni stopalni lok. Temu dodamo še vase, s katerimi si ojačamo mišice v stopalih, ki so oslabele in zaradi katerih se je prečni lok sploščil. Ce jih ojačamo, se bo lok popravil. Ojačamo jih s hodo po prstih, s tem, da s prsti nog grabimo, kot bi hoteli nekaj pobrati, da stopamo po zunanjih robovih navznoter obrnjenih stopal itd. Tu vam bo najbolje svetovala fizioterapeutka. In še nekaj je važno: zavajajmo se, da so tudi noge naše, prav tako naše kot drugi deli telesa, kot srce — če hočemo, ali pa skromneje — kot roke. Utrijenim rokam dovoljujemo počitek. Zakaj ne bi malo počivale tudi noge? Sedite že malo, saj se marsikaj da opravite tudi sede. Ko ste utrujeni, privoščite si toplo kopel nog, če želite, izmenoma z mrlzo. Tako delajte vsak dan in olajšanje bo veliko.

Dr. M. K.

Aurora - novi član slovenske nogometne lige

V nedeljo je bila na igrišču pri Sv. Luciji odločilna nogometna tekma za prvaka koprsko podzvezde med Piranom in koprsko Aurora. Že mnogo pred začetkom tekme so prihajali z vseh strani številni ljubitelji nogometne igre, da bi podprli vsak svoje moštvo v tem odločilnem srečanju. Pristaši Aurora so organizirali celo posebno ladjo za svoje prijatelje.

Do začetka igre se je zbralno na igrišču blizu 2000 gledalcev, kar predstavlja za naše kraje vsekakor rekord. Vendar je bila vsa ta množica gledalcev, ki je pričakovala sicer ostre a lepe igre, ob zadnjem sodnikovem žvižgu močna razočaranja. Vsa tekma je bila namreč polna nervoznih in nesmiselnih potez in na tehnično podgovrprečni višini. Igralci so se sicer z neverjetno požrtvovljnostjo borili za vsako žogo, vendar njihov cilj ni bilo precizno podajanje in kombiniranje, temveč le to, da čim daje spravijo žogo do svojih vrat.

Rezultat tekme 1:1 je bil postavljen šele v drugem polčasu. Vodilni gol je zabil za Piran Razza, izenačil pa je iz enajstmetrovke, ki jo sodnik Janežič sicer nekoliko preostro, a glede na nova pravila, vendar le pravilno prisodil, Zetto. Da je rezultat ostal do konca

igre nespremenjen, se ima Aurora zahvaliti le sreči, kajti Pirančani so bili ves drugi del drugega polčasa v premoči in niso izkoristili številnih ugodnih priložnosti.

Dasi bi glede na potek te tekme prvo mesto bolj zasluženo pripadlo Piranu, je vendar Aurora v splošni oceni po prikazani igri zasluženo osvojila prvenstvo in upamo, da bo dostojno zastopala nogomet jugoslovanske cone v slovenski ligi.

Pogled na igrišče pri Sv. Luciji med tekmo Aurora-Piran (1-1)

Lepa zmaga Jugoslavije nad Belgijo

Po slabih igri z reprezentanco Grčije je jugoslovanska nogometna reprezentanca prejšnji teden le razveseliila naše športnike in prepričljivo premagala zelo dobre Belgijke s 3:1 (3:0). Jugoslovani so pokazali zrelo kombinacijsko in tehnično dovršeno igro, ki je navdušila nad 60.000 gledalcev glavnega mesta Belgije. V jugoslovanskem napadu so bile znante spremembe, saj sta Matošiča in Mitiča zamjenjala Veselinović in Papec. Oba »novinca« sta po mnenju jugoslovenskih nogometnih strokovnjakov sicer zadovoljila, vendar sta pokazala pre malo, da bi lahko v prihodnjih srečanjih jugoslovanske reprezentance resno z njima računali.

V napadu sta bila kot običajno najboljša Vukas in Zebeč, v obrambi pa se je zlasti odlikoval Boškov. V tekmi z Wellesesom bo vodil jugoslovanski napad igralec Partizana Milutinovič, ki je v zadnjem času izredno napredoval in je po mnenju nekaterih najboljši srednji napadalec v Jugoslaviji.

Filatelistična razstava v Idriji

Idrijsko filatelistično društvo je tudi letos priredilo tradicionalno razstavo znakov v dvorani »Svoboda«. Tudi letos je odnesel prvo nagrado Toni Treven za lepo urejeno zbirko, »Ljubljanska pokrajina«. Drugo mesto je osvojil Rafael Jereb za zbirko »Slovensko Primorje«, tretje lesto Logar Šrečko za zbirko »NDH«, četrto Josip Pivk in peto Čing. Anton Jager. Med mladinci sta si razdelila prvo in drugo mesto gimnazijca Saško Logar in Janez Pivk. Razveseljivo je, da je letos sodelovalo na razstavi večje število mladincev.

S.L.

Kratke zanimivosti

Madžarska nogometna reprezentanca je v nedeljo zadala krepak udarec italijanskemu nogometu. Ob otvoritvi novega olimpijskega stadiona v Rimu so Madžari premagali bivše svetovne prvake s 3:0. po poteku igre pa bi bil lahko poraz še večji. Po mnenju športnih strokovnjakov je italijanski nogomet v resni krizi in ne spada več v elito evropskega nogometa.

BARBA VANE PRAY...

Kar je res, je res. Če bo šlo tako naprej, bom postal slaven mož Vsak dan dobim več pisem, v katerih me kdo hvali, drugi zmerja, tretji grozi s »kuverlo«, četrti me ima za »telek in se podpiše za »bikak«, (mora biti moj oče) in še polno »lepih« reči. No, jest Vane pa nočem »glorie«, ker vem, da je »transit mundi« in jo rad pustim polhen lonec drugim. Če nekaj pišem, je to zato, ker imam rad vse ljudi, ki delajo in pri tem kaj pogrešijo. Skušam jim pomagati in lahko vidite na slikah, da se — zelo resno smejem. Torej...

Zapletena zadava z »ubogimi svinskim reveržem« se bo mogoče le rešila, da ne bo treba klicati strokovnjaka, ki bi presekal gordijski voz. Sam sem se hotel na licu mesta prepričati, pa sem šel na Ankarske soline ter pri ograji zelo prijazno poklical: »Kč, kč, kč, na, na, na!« Da ste videli, kako so pujsi leteli, toda v nasprotno smer. Bil sem žalosten nad takim nezupanjem in sem jo pogrunatal, da jim je moral kdo »povedati«, da sem jaz Vane na obisku, ali pa jih je bilo sram, ker so še vedno — tako majhni.

V Babičih je nekdo zamenjal naše lepe rdeče češnje za »čelješe«, kar mu zamenil ne samo jaz, temveč tudi Italijani. Če se ne motim, je v vasi šola in učitelj. Kaj ce bi malo pogledal k njemu?

Kar hitro sem se pobral od tam na Kras in se ustavil v Lokvah. Tam se zlepa nisem mogel znajti v zadevi »vzornega kulturnega sodelovanja«, ki je baje v navadi pri prostvenem društvu »Taborka«. Ko so v Divači hoteli pripraviti večji kulturni nastop, so naprosili tudi društvenega tajnika v Lokvah za sodelovanje. Ta je povedal, da ima

Poraz Izole na Jesenicah

Enajsto kolo zapadne slovenske lige je prineslo precejšnjo presenečenje, saj je vodeča Izola morala na Jesenicah prepustiti obe točki domaćinom. Jeseničani so zaigrali kakor že dolgo ne in je moral Izola klub pozrtvovalni igri kloniti z rezultatom 0:1. Na tabeli vodi trenutno kranjski Korotan s 14 točkami, pred Izolo, ki ima 13 točk. V nedeljo bo igrala Izola doma z Proletarcem in je v tej tekmi favorit.

Najvažnejši sporedi od 23. maja do 29. maja 1953

SOBOTA 23. 5.: 14.20 Obzornik, 14.40 Prologi in ansambl iz popularnih oper, 17.30 Srbske, slavonske in medijumske narodne pesmi in plesi, 18.15 Skladbe Pahorja, Vrabca in Tajčeviča poje komorni zbor Radia Zagreb p. v. Slavka Zlatiča, 21.00 Vesela sobota v pesmi in glasbi, 21.30 Od sobote do sobote. — NEDELJA 24. 5.: 8.30 Za naše kmetovalec, 9.00 Mladinska oddaja: Pleši, pleši, črni košter pogovor s pionirji, 13.45 Glasba po željgi, 15.00 Od Triglavca do Jadranca: Po Primorski v besedi in glasbi, 17.30 Glasba po željgi, 18.30 Nedeljski promenadni koncert. — PONEDELJEK 25. 5.: 11.30 Žena in dom, 17.30 Melodije iz operet in filmov, 18.15 Ali vam je ta program všeč? Arije in dueti popularnih solistov. — TOREK 26. 5.: 14.30 Iz športnega sveta, 14.40 Koncert mariborskoga komornega zabora p. v. Ferda Pirea, 17.30 Sarajevo, behara in tvoga, bosanske narodne pesmi, 20.00 G. Verdi: »Trubadur«, opera v 41 dejanju, 22.00 Intimna plesna glasba. — SREDA 27. 5.: 11.30 Solska ura: Pred zaključkom šolskega leta, 14.30 Kulturni razgledki, 17.30 Štiri stoletja jugoslovenske glasbe: Sodobna slovenska glasba, 20.30 Koncert mladinskoga pevskega zabora tolminskega učiteljščice p. v. Maksa Pernata in ženskega oktetja p. v. Klemente Vere, 21.00 S knjižne police: Novele Bena Zupančiča, 22.00 Lahkih nog naokrog. — ČETRTEK 28. 5.: 14.30 Po svetu okrog, 14.10 Veliki pianisti igrajo skladbe Cho-

pina in Liszta, 17.30 Dalmatinske narodne pesmi poje Vladimir Košanovič ob spremljavi orkestra Kuno, 18.30 Iz ljudske revolucije. — PETEK 29. 5.: 15.00 Solska ura: Pred zaključkom šolskega leta, ponovitev, 17.30 Uvertura in zbori iz romantičnih oper, 18.15 Jugoslovenski solisti in komorni ansambl pred našim mikrofonom, 21.00 Slušna igra, 22.00 Vabimo k plesu.

OPOZORILO PODJETJEM

Izšel je III. zvezek prevodov jugoslovenske zakonodaje in italijanskem jeziku, ki vsebuje zlasti važna navodila o zaključenih računih gospodarskih organizacij za leto 1952. V prodaji je v vseh prodajalnah »Li-Pa«.

BENČIĆ JOŽEF, rojen 6. oktobra 1932, Boršt št. 68, je izgubil osebno legitimacijo štev. 34767/24732, izdano od občinskega ljudskega odbora Marezige in jo razglaša za neveljavno.

STEDILNIK, primeren za menze in gostilne, prodamo. Naslov pri upravi lista.

PREKLIC

Podpisani PEC ORLANDO, delavec, Izola, Carduccijeva ulica 4, preklicujem vse, kar sem žaljivega izrekal zoper tovarša Mikica Jožefa iz Kopra, Ulica Servitti 8, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od zasebne tožbe.

Pec Orlando

POSEBNA ŠTEVILKA

„TOVARIŠA“

posvečena koprskemu okraju in našemu morju izide 29. maja

Naročite jo pravočasno, ker je naklada omejena, Uprava »Tovariša«, Ljubljana, Kopitarjeva 2

POPRAVEK

V članku »Titova štafeta letalcev« na 6.—7. strani beri pravilno zadnjo vrsto v četrti koloni nad sliko na koncu istega stolpca pod sliko. Po pomoti je tudi izpadlo ime avtorja članka. Napisal ga je Bradastec Rastko iz Postojne.

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

1. literat, 8. Iravadi, 9. tetiva, 10. ona, 11. Ema, 13. Sar, 14. Nin, 15. kača, 16. ropi, 19. abé, 20. OPO, 22. jer, 23. Rog, 24. rešiti, 26. Dositej, 27. anatema.

Na vpičeno: 1. Litostroj, 2. Irene, 3. Tatar, 4. evi (ive), 5. Ravenna, 6. Adamič, 7. ti, 12. analogija, 15. ki, 17. Oberon, 18. ačresa, 20. ovite, 21. potem, 25. Šit, 26. da.

MAŠČEVANJE

»Moj zdravnik mi je pred časom prepovedal piti pivo.«
»In vendar ga pijete?«
»Zakaj pa ne, saj sem se zdaj z njim skregal!«

PRAV TO JE VZROK

»Ali veste, da je Jurca v bolnici?«
»Ni mogoče! Od kdaj pa? Saj sem še včeraj viden v kavarni v družbi dražestne blondinke.«

»Seveda, toda njegova žena ga je tudi viden!«

ISKRENO

»Možek, kaj bom dobila, če bom vedno tako kuhal?«

»Mojo zavarovalnino.«

DOMAČA ŽIVAL

»Nadica, ali mi lahko pojese, katera je najbolj zvesta domača žival?«
Nadica: »Storkljal«

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Štolfa — Tiska tiskarna »Jadranc« v Kopru.
Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predel 2 — Številka tekočega računa pri Narodni banki v Kopru 657-T-162 Letna naročnina 500 din, polletna 250 in četrtletna 130 din.